

IN MEMORIAM VLADIMIR ORLOFF

Dacă amintirea lui este vie printre violonceliști, nimeni nu pare să fi făcut ceva pentru a-i păstra memoria reeditându-i interpretările.

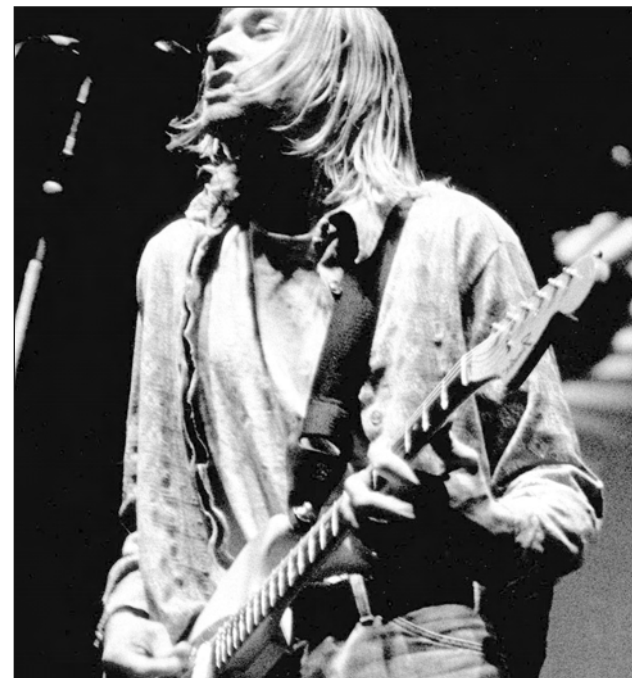
PAGINA 6

LAUREAȚII CELEI DE-A XIII-A EDIȚII A PREMIILOR „OBSERVATOR CULTURAL”, 2019

Gazdele serii de la Teatrul Odeon au fost Ovidiu Șimonca și Carmen Mușat.

PAGINA 3

UN SFERT DE SECOL DE LA MOARTEA LUI KURT COBAIN

Anul acesta s-a împlinit un sfert de secol de la sinuciderea neașteptată a lui Kurt Cobain, care a intrat în 1994 în fatalul „Club 27”.

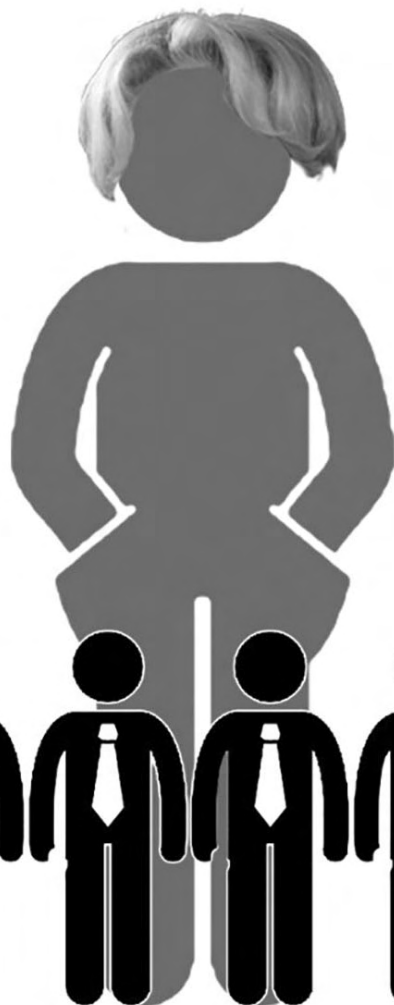
PAGINA 14

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂTA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XV ▶ NR. 642 ▶ 13 – 19 APRILIE 2019 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

IDIOCRATIA

SEMNEAZĂ:

- RĂZVAN CHIRUȚĂ
- TONI HRIȚAC
- ION BOGDAN LEFTER
- BOGDAN CREȚU
- ALEXANDRU CĂLINESCU

PAGINILE 8-11

I..AȘI ÎN TRAIL, DAR NU LAȘI URME!

Competiția verde de trail running

Undeva în nord-vestul Mexicului există un trib de superatleți, o specie rară de alergători care parcurg zilnic cea mai mare competiție de alergare pe care lumea încă nu a văzut-o. Tarahumara, amerindienii din regiunea Canionului Copper, s-au născut să alerge. Datorită zonei accidentate și stâncoase aflate la altitudini de peste 2.000 m unde trăiesc *cei cu picioare ușoare*, deplasarea pe jos era cea mai la îndemână metodă de a ajunge de la un sat la altul, iar cu timpul tarahumara au dezvoltat capacitatea de a alerga zilnic și fără un efort notabil peste 100 km.

DESIRÉE HALASEH

Undeva în sudul municipiului Iași, pe drumuri forestiere și poteci din inima Pădurii Bârnova-Repedea, se desfășoară primul concurs de *trail running* din Moldova extracarpatică și, de asemenea, prima cursă românească de *trail running* (din afara lanțului carpatic) – I..AȘI în Trail.

Membră certificată ITRA (Asociația Internațională de Trail Running) și calificantă UTMB (The Ultra-Trail du Mont-Blanc), aceasta este o competiție de alergare în natură, organizată de Asociația Mai Bine și se află la a patra ediție, ce va avea loc duminică, 14 aprilie 2019, cu linia de start la Clubul de agrement Hamak Aventura Parc.

Iubitorii de alergare în natură au salutat cu entuziasm această competiție încă de la prima ediție, când s-au adunat în total 300 concurenți, iar la ultimele ediții, desfășurate în 2017 și 2018, toate locurile de 400, respectiv 550 de participanți alocate au fost epuizate cu mult timp înainte de data startului. În 2018 au participat

alergători din 18 județe din România, dar și atleți internaționali. La ediția de anul acesta au fost disponibile 650 locuri, participanții putând opta între Crosul Rezervației Repedea – 12,5 kilometri, Semi-maratonul Pădurii Bârnova – 21,6 kilometri sau Maratonul Codrii Iașilor, 44,7 kilometri (maximum 100 participanți).

CONCURENȚI DIN TOATĂ ȚARA ȘI DE PESTE HOTARE

De la ediție la ediție se urmărește mărirea impactului pozitiv asupra mediului înconjurător, prin inițiative verzi, precum utilizarea tacâmurilor comestibile produse din tărâțe de grâu, pahare reutilizabile și medalii din argilă naturală, toate parte dintr-o serie de metode sociale inovative care prind viață și la Iași. Astfel I..AȘI în Trail ridică și o altă inițiativă de pionierat, prin faptul că este cea mai verde competiție de alergare din România.

Au fost aleși cu atenție furnizorii, preferându-i pe cei locali care utilizează materii prime naturale și/ sau reciclate, nu se folosesc pahare de unică folosință, se oferă apă de izvor la stațiile de

realimentare, se servește în exclusivitate hrană vegetariană în farfurii comestibile, iar premiile și trofeeale câștigătorilor sunt cât mai prietenoase cu mediul.

Din dorința de a implica toată familia, au fost create și două curse pe distanță scurtă pentru copii, pe segmentele de vârstă 5-7 și 7-12 ani. De la ora 10.15, imediat după startul semi-maratonului, în funcție de starea vremii, va fi organizată o plimbare în natură pentru copii (cu vârsta între 7 și 12 ani) pentru observarea insectelor, animalelor și a urmelor lor, pentru identificarea și culegerea de plante comestibile.

Biodiversitatea pădurilor din jurul Iașului va putea fi surprinsă de pasionații de fotografie care s-au înscris la concursul Codrii Iașilor la una dintre următoarele categorii: arbori remarcabili, flora și fauna, omul și natura. Ulterior va fi organizată o expoziție care celebrează o comoară verde și inestimabilă a spațiului care ne înconjoară.

Scopul concursului este de a aduce în conștiința opiniei publice importanța protejării pădurii Bârnova-Repedea. Parte din vechii Codrii ai Iașului, pădurea, una dintre cele mai întinse din afara arcului carpatic, prezintă un ecosistem cu mare biodiversitate, recunoscută prin înființarea mai multor obiective specifice: „Zona a fost declarată sit de importanță comunitară prin Ordinul Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile nr.1964 din 13 decembrie 2007 (privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România) și se întinde pe o

I..AȘI în Trail
Ediția a IV-a

CODRII IAȘILOR
CUNGĂSTEM, PREȚUIM, PASTRĂM.

HAI LA SPORT ÎN CODRII IAȘILOR!
14 aprilie 2019
Start: Aventura Park Hamak

PROBE:
CROS "Rezervația Repedea" 12,5km
SEMIMARATON "Pădurea Bârnova" 21,6km
MARATON "Codrii Iașilor" 44,7km

ÎNSCRIERI:
www.iasintrail.ro

#COMPETIȚIEVERDE
f /IASIINTRAIL

suprafață de 12.216 hectare. Situl se suprapune ariei de protecție specială avifaunistică Pădurea Bârnova și include mai multe rezervații naturale: Locul fosilifer Dealul Repedea, Poiana cu Schit, Poieni-Cărbunării și Pădurea Pietrosu".

În ceea ce privește adresabilitatea concursului, poziția sa în calendarul competițional de profil îl recomandă ca unul cu însemnătate cel puțin națională, fiind un bun prilej de verificare a abilităților sportive înainte de debutul sezonului de vară al concursurilor montane. Această afirmație se fundamentează pe faptul că la startul primelor ediții s-au aliniat concurenți din toată țara, ba chiar și de peste hotare.

La proba de maraton și semi-maraton se vor acorda și premii în bani. Valoarea totală a premiilor este de 32.600 lei.

Pe 20 aprilie va avea loc și o ediție de ecologizare a traseelor de alergat adresată întregii comunități ieșene, care promovează ideea de a lăsa pădurea de fiecare dată mai curată decât era înainte ca tu să ajungi acolo.

I..AȘI în Trail te invită să te alături competiției-pionier de pe meleagurile noastre, cea care a

pus Iașul pe harta competițiilor de profil, născută din pasiunea unor oameni pentru alergarea în natură și din dragoste pentru Codrii Iașilor.

Organizarea celei de-a patra ediții a fost posibilă cu sprijinul sponsorilor: Amazon Iași, Transgor Logistik, Sussol; și a partenerilor: Iași Urcă, Aventura Parc Hamak, Restaurantul Gramps, Hai pe Munte, Cuib, Redu, TopKineto, Vivertine, Dulce Plai, Iași.Travel, Societatea Ornitologică Română, Wink, Iași Bike, Cercetașii României, Încotro, Webbing. **SDC**

Lăsăm pădurea mai curată decât o găsim!

SĂMBĂȚĂ, 20 APRILIE, 10:00, HAMAK

Organizator: **Ala Tre**

Din drag pentru: **CODRII IAȘILOR**

I..AȘI în Trail

ncotro

Laureații celei de-a XIII-a ediții a Premiilor „Observator cultural”, 2019

Poetul Constantin Abăluță, scriitoarea Gabriela Adameșteanu, eseista Sanda Golopenția și poetul Cosmin Perța se numără printre laureații celei de-a XIII-a ediții a Galei Premiilor revistei „Observator cultural”, decernate marți seară, la Teatrul Odeon. Gazdele serii au fost Ovidiu Șimonca și Carmen Mușat.

Marți, 9 aprilie 2019, la Teatrul Odeon, s-a desfășurat cea de-a XIII-a ediție a Premiilor „Observator cultural”. În cadrul Galei s-au acordat opt premii la șase categorii, Premiul Observator Lyceum (alegerea elevilor de liceu de la opt Colegii Naționale din București), Premiul Observator Universitas (opțiunea studenților de la facultățile de Litere din patru universități din țară) și Premiul „Gheorghe Crăciun” pentru *Opera Omnia*. S-au acordat și două Premii de Excelență pentru Traducere și un Premiu Special al revistei. Momentele muzicale au fost asigurate de Daria Cristiana Văcăroiu (interpretă la harpă), elevă în clasa a IX-a la Liceul de muzică „George Enescu” din București și la Mozarteum Pre-College University din Salzburg, Austria.

Laureații ediției 2019 sunt următorii:

MEMORIALISTICĂ

● **Sanda Golopenția**, *Bulevardele vieții*, Editura Spandugino

ESEU/ PUBLICISTICĂ

● **Ștefan Afloroaei**, *Fabula existențială*, Editura Polirom

CRITICĂ LITERARĂ/ ISTORIE LITERARĂ / TEORIE LITERARĂ

● **Ion Pop**, *Poezia românească neomodernistă*, Editura Școala Ardeleană

DEBUT

● **Julian Bocai**, *Ciudata și înduioșătoarea viață a lui Priță Barsacu* (proză), Editura Polirom
● **Raluca Nagy**, *Un cal într-o mare de lebede* (proză), Editura Nemira

POEZIE

● **Vasile Leac**, *Monoideal*, Editura Nemira

● **Cosmin Perța**, *Cântec de leagăn pentru generația mea*, Editura Paralela 45

PROZĂ

● **Gabriela Adameșteanu**, *Fontana di Trevi*, Editura Polirom
● **Premiul Observator Lyceum**
● **Cristina Andrei**, *Matriarhat*, Editura Nemira

PREMIUL OBSERVATOR UNIVERSITAS

● **Robert Gabriel Elekes**, *o dronă care să mă vrea în sfârșit doar pe mine*, Casa de editură Max Blecher

PREMIUL SPECIAL AL REVISTEI „OBSERVATOR CULTURAL”

● **Chris Simion-Mercurian**, **Cătălina Flămânzeanu**, *Care dintre noi/ Which One of Us*, Editura Trei

PREMIUL PENTRU TRADUCERE

● **Angela Hondru**
● **Doru Mareș**

PREMIUL „GHEORGHE CRĂCIUN” PENTRU OPERA OMNIA

● **Constantin Abăluță**

Din juriul celei de-a XIII-a ediții au făcut parte: Carmen Mușat (președinta juriului), Bogdan Crețu, Adina Dinițoiu, Cezar Gheorghe, Adrian Lăcătuș, Iulia Popovici și Alina Purcaru.

Juriul „Observator Lyceum”:

■ **Colegiul Național „I.L. Caragiale”**: Corina Belu, Karina Mihăilă, Luana Munteanu, Ioana Teodorescu; profesor: Mioara Colțea;

■ **Colegiul Național „George Coșbuc”**: Lavinia Bolohan, Daria-Georgiana Costache, Mara Popescu, Sabina Țugui; profesor: Teodora-Alina Roșca;

■ **Colegiul Național „Iulia Hasdeu”**: Alexandra Coroabă, Ana

David, Carina Oprescu, Elisabeta Voinea; profesor: Dorica Boltașu Nicolae;

■ **Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”**: Măriuca Mihalcea-Eliade, Maria Iosif; profesor: Dumitrița Stoica;

■ **Colegiul Național „Gheorghe Șincai”**: Arina Costilă, Roxana Prună, Maria Rădulescu; profesor: Luminița Gheorghiu;

■ **Colegiul Național „Mihai Vi-teazul”**: Alice Irina Obadă, Raluca Șelăvârtea, Nicoleta Udrea, Alexandra Vlad; profesor: Niculina Chiper;

■ **Colegiul Național „Tudor Vianu”**: Maria Sfârâială, Ștefania Marinescu, Ana Țarălungă, Eliza Vasilescu; profesori: Monica Anisie, Carmen Pleșa;

■ **Colegiul Național „Sfântul Sava”**: Andreea Dima, Irina Dumitrescu, Anastasia Isvoranu, Rebecca Lazăr, Ioana Schiaua; profesor: Irina Georgescu.

Juriul „Observator Universitas”: Victor Cobuz, Anastasia Gavrilovici, Vasile Gribincea, Ioana Moroșan, Iris Nuțu (**Universitatea din București**), Mihnea Bălici (**Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca**), Cătălina Suditu (**Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași**), Cătălina Stanislav (**Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu**).

© Mihaela Petre

Trofeele pentru Premiile „Observator cultural” au fost realizate de Elena Dumitrescu, iar cele pentru Observator Lyceum și Observator Universitas, de Mircea Roman. Scenografia: Alexandra Putineanu.

Prezentare: Carmen Mușat și Ovidiu Șimonca; concepția video: Petre Apostol.

Sponsor al Premiilor „Observator cultural” 2019: Mușat & Asociații.

Parteneri principali: Teatrul Odeon, Muzeul Național al Literaturii Române, High Contrast, Caracteristic, Gramma, Magnolia, Librăria Cărturești, Sert-IT.

Parteneri media: TVR 3, Radio România Cultural, București FM, Litternet, „Suplimentul de cultură”. **SDC**

Ce am mai citit în 2019

ANDREI CRĂCIUN

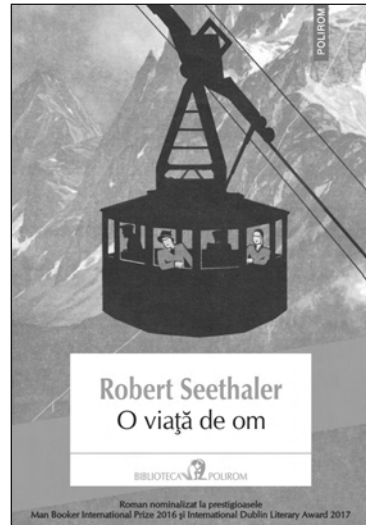
CULEGĂTORUL DE HARFE

Librăriile și bibliotecile și anticariatele sunt pline de volume pentru toate vârstele și toate gusturile. Nu mai e ușor să faci o selecție.

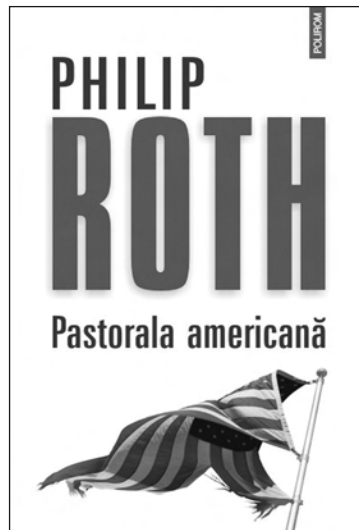
De aceea, nici nu fac, nu recomand nimic nimănui. Doar povestesc ce mi-a plăcut mai mult din ce am citit și am recitat de la începutul anului 2019, 23 de cărți.

Dacă știți că avem gusturi asemănătoare în chestiunea lecturilor, poate aveți chef să le (re)parcurgeți, cine știe? Dacă nu, firește, nu.

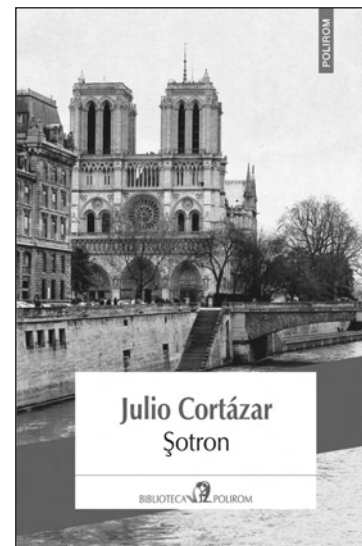
Iată: 1) *Istoria lui Mayta*, de Mario Vargas Llosa, traducere din limba spaniolă de Mihai Cantuniari, Editura Humanitas Fiction, 2019; 2) *Iubirile lui Hemingway povestite de el însuși*, și consemnate

de A.E. Hotchner, traducere din limba engleză de Alexandru Macovescu, Editura Humanitas, 2019; 3) *Hemingway și cu mine*, de Paula McLain, traducere din limba engleză de Veronica D. Niculescu, Editura Humanitas Fiction, 2019; 4) *O viață de om*, de Robert Seethaler, traducere din limba germană de Andrei Anastasescu, Editura Polirom, 2019; 5) *Demonii*, de F.M. Dostoievski, traducere din limba rusă de Nicolae Gane, Editura Polirom, 2012; 6) *Șotron*, de Julio Cortázar, traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru Mehedinți, Polirom, 2011; 7)

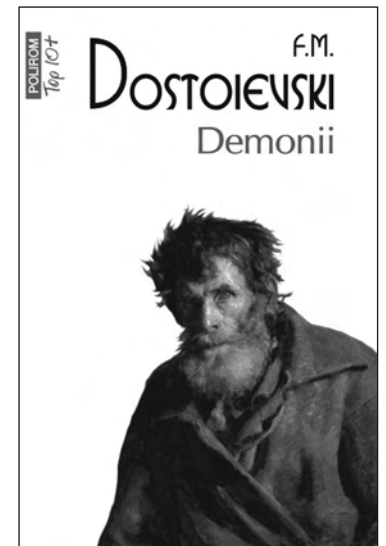

Pastorală americană, de Philip Roth, traducere din limba engleză și note de Alexandra Coliban, Editura Polirom, 2014; 8) *Dacă într-o noapte de iarnă un călător*, de Italo Calvino, traducere din limba italiană de Anca Giurescu, Polirom, 2006; 9) *Un caz de divorț. Povestiri fantastice*, de Guy de Maupassant, traducere din limba franceză de Nicolae Constantinescu, Editura Polirom, 2013; 10) *Maestrul și Margareta*, de Mihail Bulgakov, traducere din limba rusă de Ion Covaci, Editura Humanitas Fiction, 2011; 11) *Extraordnarele circumstanțe ale vieții lui*

Weylyn Grey, de Ruth Emmie Lang, traducere din limba engleză de Ana Mănescu, Editura Herg Benet, 2018; 12) *O sută de nume*, de Cecilia Ahern, traducere din limba engleză de Martin Zick, Editura Allfa, 2016; 13) *Un veac de singurătate*, de Gabriel García Márquez, traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru Mehedinți, Editura Rao, 2014; 14) *Che Guevara sau mistificarea istoriei*, de Jacobo Machover, traducere din limba franceză de Cristina Livia Vasilescu, PRO Editură și Tipografie SRL, 2008; 15) *Vieți scandaloase. Curtezane, concubine și amante celebre*, de Ian Graham, traducere din limba engleză de Ciprian Șiulea, Editura Polirom, 2015.

Și încă: 16) *Imponderabil (jurnal spre capătul nopții)*, de Liviu

Cangeopol, Editura Integral, 2008; 17) *Etalonul Mizil. Ficțiunile Măsurătorilor*, de Gheorghe Iova și Cosmin Manolache, Casa de Pariuri Literare, 2016; 18) *Jurnal de ghetou*, de Miriam Korber-Bercovici, Editura Kriterion, București, 1995; 19) *Ceașescu, anii numărătorii inverse*, de Pavel Câmpeanu, Editura Polirom, 2002; 20) *Lupta mea pentru sindicate libere în România*, de Vasile Paraschiv, Editura Polirom, 2005; 21) *Orice om îi este teamă (un partid, doi ani și trei premieri)*, de Radu Paraschivescu, Editura Humanitas, 2018; 22) *Cartea răstălmăcirilor, 45 de clasici răstălmăciți în românește*, de Octavian Soviany, Editura Hyperliteratura, 2018; 23) *Staniol*, de Daniela Rațiu, Editura Charmides, 2018. **SDC**

De la MatHouse la Betleem

1.

Mă opresc în MatHaus la sectorul Motosape. Sunt expuse vreo patru, de diferite mărimi și puteri. Electrice sau pe benzină. Bijuterii.

Și mă gândesc cum am preluat noi sapa din epoca fierului, am trecut cu aceasta prin felurite orânduiri, gen sclavagism, Evul Mediu ori comunism și încă o mai folosim și azi ca unealtă de bază în agricultură. În fine, mă aplec, pipăi niște discuri, vreau să pricep cum funcționează. Și trece o mămică din aia de la țară – de vreo 70 de ani, cu palton până-n călcâie, cu batic legat sub gât, cu mâinile în buzunare, din alt film –, se întoarce din drum, se oprește și mă urmărește atent:

– Cum îi? Mă întrebă.

FLORIN LĂZĂRESCU

ÎNTÂMPLĂRI ȘI PERSONAJE

– Nu știu, că nu mă pricep.

– Aia pare mai bună, îmi arată altă motosapă.

Dispare. Mă uit la o motosapă electrică ceva mai mică, aflată într-o cutie pe raft. Chem un om de la magazin să-mi desfacă cutia. Vine ăla, desface cutia, îmi explică ce și cum. Reapare din senin mamaia curioasă:

– O iei pe asta? Mă întrebă.

– Nu, doar mă uit.

– N-o lua, că nu e bună. Uită-te ce discuri are! Se rup cum le bagi în pământ, dacă dă de-o rădăcină! zice ea disprețuitor.

Și iar pleacă, la fel de brusc.

Omul de la magazin îmi confirmă că aia e o jucărie, mai mult ceva cu care să faci vrur-vrur prin curte, dar fără să te ajute cu adevărat. Mă duce să-mi arate în altă parte *the real shit* pentru săpat: un minitractor de vreo 10 cai putere, cu roți și discuri în toată regula, pe benzină.

Și iar apare mamaia, ca un ninja dintr-o perdea de fum, inspectează mașinăria și-mi zice:

– Așa da! Cu ăsta îți faci treaba! Ia-l, nu mai sta pe gânduri! Așa ceva mi-aș lua și eu.

2.

Am ascultat în mașină, la Radio Iași, aceeași emisiune de dedicații cu muzică populară, care ține de 40-50 de ani, cred. Același format, aceleași melodii, aceiași cântăreți, același tip de persoane care sună, majoritar de la țară, pe același ton solemn. Doar că dedicațiile sunt pentru sora Maricica din Torino, nașu' Costică din Bilbao sau megeșul Petrache din Leverkusen.

3.

Săptămâna asta am trăit o experiență inedită: am fost în Palestina cu rata. Nu știam dacă e tocmai OK să mergi acolo de capul tău, în afara unei excursii organizate. Dar șoferul de autobuz de la poarta Damasc din Ierusalim a zis

că *no problem* și *no problem* a fost. Ca-n spațiul Schengen, nu a întrebat nimeni de pașaport. În Betleem, vreo jumate de oră am avut senzația că-s la capătul lumii așa cum o știu eu, că de-acolo începe alta, cu alte reguli, într-un labirint de străduțe și un furnicar de oameni unde cu greu puteai ghici o față de turist. Apoi am mai găsit patru englezi rătăciți, care păreau că răsufală și ei ușurați.

– *UE! Great!* au zis când au auzit de români.

– UE, UE, dar nu se știe cât pentru voi! le-am zis și au râs.

Apoi am găsit Biserica Nașterii Domnului și străzile pline de turiști. Și coada imensă la fosta iesle din Betleem, unde băieții descărăreți din Palestina vin și te întrebă șoptit, parcă ar vinde droguri:

– *Shortcut? Shortcut?!*

N-am nici cea mai mică idee cum ar fi mijlocit ei o scurtătură pentru un loc mai în față, în toată aglomerația de acolo. **SDC**

Doctrina puterii

Mi-e dor să scriu un text despre politica românească, așa cum se scriau odinioară cu zecile de mii în presa românească. Un text despre partide și doctrine, despre lideri și atitudini, despre promisiuni electorale îndeplinite (sau mai degrabă nu), despre inconsecvențe doctrinare și excese politice.

Dar nu mai pot. Nu se mai poate. Nu cu onestitate, fără a deveni trompeta unui pseudo-partid sau lider de gașcă – sau, dacă da, atunci se face fără prea mult entuziasm, cu o detașare ce aduce mai degrabă a lehamite. Fiindcă e greu să mai scrii despre politică atunci când scrii despre ce se întâmplă în lumea politichiei românești.

Prima întrebare răsărită în mintea oricui mai poate gândi detașat și are încă proprietatea termenilor ar trebui să fie: „Care politică?”. A cui?

Să luăm, de exemplu, partidul dominant din România de azi și de ieri, așa-numit social-democrat. De-a lungul celor aproape treizeci de ani trecuți de la revoluția din 1989, a avut el mai multe nume, dar niciodată n-a fost mai social-democrat ca pe vremea când nici nu se numea așa, adică în anii în care Ion Iliescu era încă în puteri și la putere. E mai mare râsul și mai mare jalea, dar asta-i adevărul: în plan doctrinar, partidul în cauză n-a fost niciodată mai consecvent și mai coerent cu sine ca la începutul anilor '90, când domnul tovarăș Iliescu controla cu mână forte partidul și țara. Nici direcția în care era mânăta țara, nici metodele prin care o impunea partidul nu erau foarte democratice, însă drumul pe care îl trasa liderul necontestat era conform cu principiile sale politice de sorginte autoritarist-socialistă (pe care le detestam din tot sufletul).

Au urmat apoi liderii din noua și foarte noua generație, A. Năstase, accidentul M. Geoană, V. Ponta, sub conducerea cărora s-au pierdut încet-încet și centralismul, și coerența doctrinară, iar acum, odată cu L. Dragnea, n-a mai rămas aproape nimic din spolia social-democrată afișată de partidul în cauză.

De altfel, atât domnul Dragnea, cât și o bună parte dintre fideli săi (Darius Vălcov, Olguța Vasilescu, Codrin Ștefănescu și mulți alții), vin din alte partide și zone politice, inclusiv de la extrema Românie Mare. Aciuiați conjunctural la sânul zemos al PSD, oamenii aceștia au preluat treptat controlul asupra partidului, transformându-l într-un instrument de acaparare și menținere a puterii – cum o fi, numai putere să fie. E, de altfel, singurul program coerent al unei organizații vopsite politic: rămânerea la putere, prin orice mijloace. Dacă în *Nașul* lui

RADU PAVEL GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Coppola bătrânul Vito Corleone vrea ca fiul lui să acceadă în lumea politicii, în România actuală tendința grupurilor de putere e oarecum pe dos: să corleonizeze lumea politicii.

Dar mai există și alte partide, nu?, s-ar putea zice. Evident. Există un așa-numit partid liberal, presupus de dreapta. Din păcate, Partidul Național-Liberal s-a născut strâmb: încă de la începuturile lui, sub oblăduirea lui Radu Cîmpeanu, a acționat de conivență cu FSN-PDSR-ul lui Ion Iliescu. Și chiar în rarele momente când a deținut un strop de putere, a folosit-o fie în folosul liderilor săi, fie adoptând măsuri populiste de stânga, cu gândul la voturile pe care le-ar putea smulge de la PSD. Orientarea sa doctrinară din teorie

nu s-a reflectat mai deloc în practica guvernării.

Am putea aminti aici și defunctul PNȚCD, unde măcar vreo zece ani a părut să existe o coerență doctrinară – subminată de slaba calitate a unor lideri locali, dar vizibilă. A pierit și ea repede, iar la ora actuală creatura politică ce-i poartă numele își aduce omagiile rușinoase tocmai adversarului său de decenii, PSD. Undeva într-un cimitir Corneliu Coposu se răsucesce disperat în groapă.

Poate că partidele mai recente, ca USR, PLUS sau stângistul DEMOS, ar putea dovedi mai multă coerență și consecvență – și, cine știe, poate chiar ar avea succes. Dar am mari îndoieli. Teama mi-e că tocmai PSD, cu cinismul calculat al rețelei sale de influență, simte cel mai bine logica doctrinară a politichiei românești: puterea cu orice preț, căci puterea înseamnă influență, bogăție și mai multă putere, într-o țară cât mai săracă și mai dependentă de guvernanți. Căci, în logica lor, e firesc ca un partid ce se declară apărătorul săracilor să mențină sărăcia. Altfel, într-o țară de oameni prosperi, pe cine ar mai apăra? **SDC**

Ping-pong între CCR și completul lui Dragnea

Vă propun un exercițiu de imaginație. Cum ar fi arătat lucrurile dacă joi Curtea Constituțională s-ar fi pronunțat asupra completurilor de trei, iar Dragnea ar fi avut câștig de cauză? N-am fost departe de acest scenariu.

FLORIN GHEȚĂU

VAGONUL CU VORBE

Ziua de luni, 15 aprilie, n-ar mai fi avut nici o relevanță, pentru că liderul PSD era albit și n-am fi ajuns la nici o sentință în dosarul angajărilor fictive de la DGASPC Teleorman. Întregul proces s-ar fi reluat de la zero, iar faptele, aproape sigur, ar fi prescrise.

Din acest motiv, decizia CCR de joi putea avea o importanță colosală. Chiar și cu un vot la limită (se prefigura un 5-4 în CCR), Dragnea urca pe calul alb, iar nimic n-ar mai fi stat în calea ambițiilor sale prezidențiale. Cu un Liviu Dragnea dornic de revanșă, orice ar fi posibil în România.

E greu de spus ce s-a întâmplat la Curtea Constituțională. De ce n-a existat totuși o decizie

favorabilă lui Dragnea, așa cum anticipau cei mai mulți dintre analiștii serioși ai nației? Posibil să nu fi existat majoritate în favoarea lui Dragnea, cum nu este exclusă nici varianta temporizării. În definitiv, nu știm care va fi verdictul final la CCR. Judecătorii Curții doar au amânat soluția, așa că orice posibilitate rămâne în picioare. Unii juriști afirmă că ar fi un șah la adresa completului Înaltei Curți care-l va judeca luni pe Dragnea.

Va fi ultimul termen, iar după pledoariile finale ale avocaților, sentința poate pica în orice moment. Ba chiar în aceeași zi.

Eu unul nu cred că vom avea un verdict la ÎCCJ foarte repede. În orice caz nu săptămâna ce vine. Este de așteptat ca avocații lui Dragnea să ceară un nou termen, invocând tocmai că la CCR este așteptată pe 19 aprilie o decizie, cu efecte majore asupra procesului. Să presupunem că judecătorii Înaltei Curți admit solicitarea avocaților (deși nu sunt obligați s-o facă) și dau un nou termen peste o săptămână. Mînea se întoarce în curtea CCR, iar pe 19 aprilie vine decizia celor nouă magistrați ai Curții Constituționale. Dacă judecătorii CCR decid că este vorba de conflict, jocul se încheie, iar Dragnea scapă de condamnare. Dar există și varianta unei noi amânări la CCR, caz în care atenția revine la Înalta Curte. Din acest punct, lucrurile s-ar putea complica pentru Dragnea, pentru că nu poți ține în loc un proces doar pentru că la CCR deciziile se iau greu.

Oricum am da-o, lucrurile nu vor trena foarte mult, iar jocul de-a

șoarecele și pisica nu poate dura mai mult de câteva săptămâni.

Indiferent de verdict, pentru PSD chestiunile juridice ale șefului suprem dau tare prost. S-a intrat în linie dreaptă pentru alegerile europarlamentare, iar social-democrații încă nu știu ce i se va întâmpla președintelui partidului. Oricâtă influență ar avea Dragnea asupra liderilor de filiale, e greu de presupus că prin teritoriu e prea mare tragere de inimă în campania electorală care începe peste două săptămâni. Evident că bugetele locale depind de pixul centrului, dar unii primari se vor gândi de două ori dacă merită să tragă în campania de luna viitoare, mai ales că peste doar un an vor porni iarăși pe ulițele satului, pentru propriile voturi.

Condamnarea lui Dragnea ar redeschide bătălia pentru supremație în partid. Iar la ora asta nici un social-democrat n-are anvergura lui Dragnea. Îi vedeți pe baronii locali să percuteze la îndemnul Vioricăi Dăncilă?

Sau să accepte preluarea partidului de către Olguța Vasilescu? Vedeți vreun alt lider capabil să-i adune laolaltă pe social-democrați?

Pe de altă parte, chiar și în cazul unei victorii în Justiție pentru Dragnea, PSD n-ar fi scutit de griji. Rămânerea lui în fruntea partidului ar oferi muniție pentru adversari, urmată probabil de un val la vot, ce ar torpila scorul social-democraților.

Alegerile europene seamănă cu o moțiune de cenzură. Rezultatul va arăta exact cât a pierdut partidul și dacă mai există vreo șansă de revenire până anul viitor, când sunt parlamentarele. Scorul PSD le va arăta actualilor senatori și deputați dacă mai pot spera la un nou mandat. Dacă nu au garanția că mai ies o tură, atunci fiecare își va căuta alt adăpost politic. Iar dacă PSD nu obține măcar 30 la sută, sunt mari șanse ca guvernul să pice. Opoziției nu-i va rămâne decât să decida momentul asaltului. **SDC**

In memoriam Vladimir Orloff (1928-2019)

Dacă amintirea lui Vladimir Orloff este vie printre violonceliștii generației mai vârstnice din România – și mă gândesc înainte de toate la profesorii Alexandru Guțu, care îi amintește concertele la Timișoara, sau la Marin Cazacu, care i-a prefațat amintirile apărute în 2013 –, nimeni nu

pare să fi făcut ceva în cei 30 de ani scurși după 1989 pentru a-i păstra memoria reeditând interpretările sale de tinerețe, odinioară înregistrate pe LP-uri de Electrecord sau existente, cine știe, pe benzile ce se vor fi păstrat în arhivele Radioului român.

VICTOR ESKENASY

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată.“
(Hermann Scherchen)

Puțin cunoscute în România au rămas și amintirile sale, publicate la o editură fără mare distribuție, în 2013, intitulate *Variațiuni rococo în patru țări* și structurate pe celebra piesă de concert a lui Ceaikovski, devenită de-a lungul timpului opusul său cel mai îndrăgit și emblematic din mai multe motive: „Îl auzisem pe tatăl meu studiindu-le de când eram în pântecul mamei... Chiar se potriveau cu caracterul meu, foarte timid și închis, de-a dreptul încuiat, dar când interpretam variațiunile lente, foarte melancolice și triste, parcă povesteam viața mea“.

Pentru elevii săi din Canada, unde a predat timp de 20 de ani la Universitatea din Toronto, Vladimir Orloff a fost „un adevărat gentleman al muzicii, în aceeași măsură frumos și elegant, atât ca persoană, cât și ca violoncelist“. „Pentru a-mi

preda despre ideile muzicale, mi-a cântat o mulțime în timpul lecțiilor – își amintea la radioul canadian CBC Winona Zelenka, astăzi violoncelistă principală asistentă în Orchestra Simfonică din Toronto –, iar sunetul lui strălucitor, fluid, cu un vibrato rapid și cald, părea atât de fără efort, încât era în sine o lecție“.

„Părinții mei erau din Chișinău, capitala Basarabiei de atunci“ – își începea Vladimir Orloff memoriile despre perioada copilăriei și adolescenței sale, 1928-1943, petrecută în „Rusia sovietică“. „Tata era violoncelist; el terminase Conservatorul din Chișinău și voia să își continue studiile la Odessa“, orașul în care avea să i se nască fiul, la 26 mai 1928.

„Nu știu dacă oficial aș fi considerat basarabean, ucrainean sau rus, dar cum Basarabia aparținea României pe atunci, iar mai târziu ne-am mutat în România, eu m-am considerat întotdeauna român.“ Și poate nu este de prisos de notat că în România s-a și întors, nostalgic, în 1991, și că în românește și-a pus pe hârtie memoriile, în timp ce agențiile de concert îl prezentau mereu drept... ucrainean din Odessa.

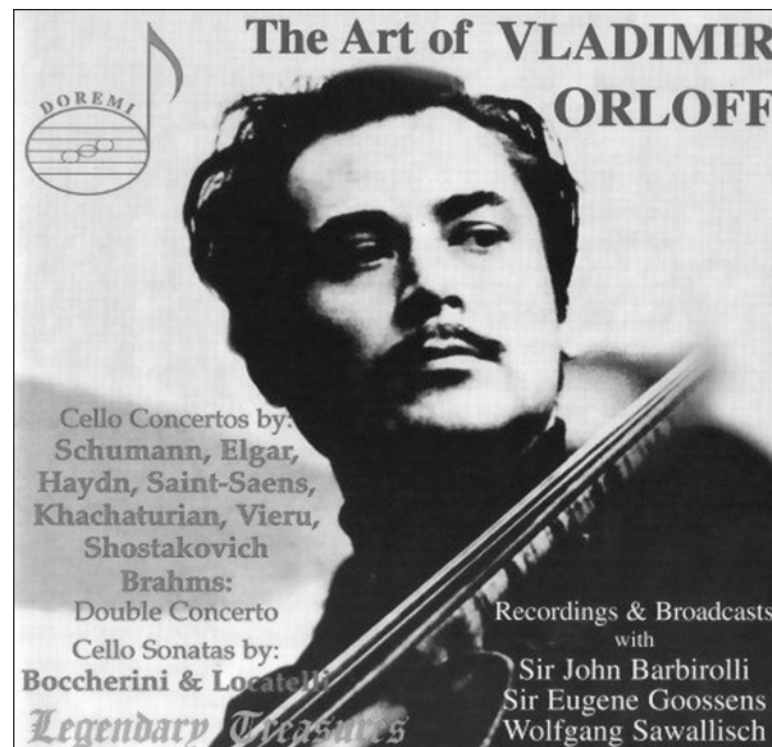
Avea să înceapă să studieze violoncelul la vârsta de șapte ani, nu la Odesa, ci la Minsk, unde tatăl său primise postul de prim-violoncelist

și solist al Filarmonicii și pe cel de profesor la Conservator. Între timp, o parte a familiei se mutase de la Chișinău la București, ceea ce avea să conducă la arestarea temporară și interogarea dură a mamei sale de către KGB. Avansul rapid al germanilor, la începutul războiului, avea să-i surprindă la Minsk, de unde în 1943 plecau la Varșovia, iar de acolo cu trenul la București, unde începea ceea ce Orloff denuște a doua „variațiune“, viața în România între anii 1943 și 1964.

Ajutorul dat de un alt violoncelist basarabean, Serafim Antropov, avea să faciliteze viața familiei – tatăl fiind angajat șef de partidă în Orchestra Operei de Stat, iar tânărul Orloff, devenit Orlov, era admis la Conservator, unde avea să-l cunoască pe ceva mai vârstnicul viitor prieten și coleg Radu Aldulescu. În jurnalul ei, Irina Procopiu înregistra la 10 aprilie 1945, „o după-amiază de muzică interesantă la mine. Întâi, un violoncelist excelent, Orlov, cu un violoncel minunat, un sunet admirabil“. Un an mai târziu era angajat în Orchestra Filarmonicii bucureștene și debuta, în 1947, sub bagheta lui Constantin Silvestri cântând *Concertul pentru violoncel și orchestră* de Dvořák.

În 1953 câștiga primul premiu la Concursul Festivalului Internațional al Tineretului de la București, dar pe scenă primea doar premiul al doilea, primul fiind „transferat“ unui solist sovietic, în ciuda protestelor profesorului său Dimitrie Dinicu. Ironia sorții, Vladimir Orloff și ai săi fuseseră forțați să reia actele sovietice, denunțați în anii de după război pentru a fi plecat din spațiul URSS și amenințați ani de zile cu „repatrierea“. Dar când era trimis în străinătate, pentru a reprezenta România, la Festivalul Internațional al Tineretului, la Varșovia în 1955 sau, în 1957, la Concursul Internațional de la Geneva, Securitatea îi dădea provizoriu un pașaport... românesc.

După mărturia lui, la mijlocul anilor '50-'60 făcea parte dintr-un grup de tineri soliști – alături de Ștefan Gheorghiu și Ion Voicu la

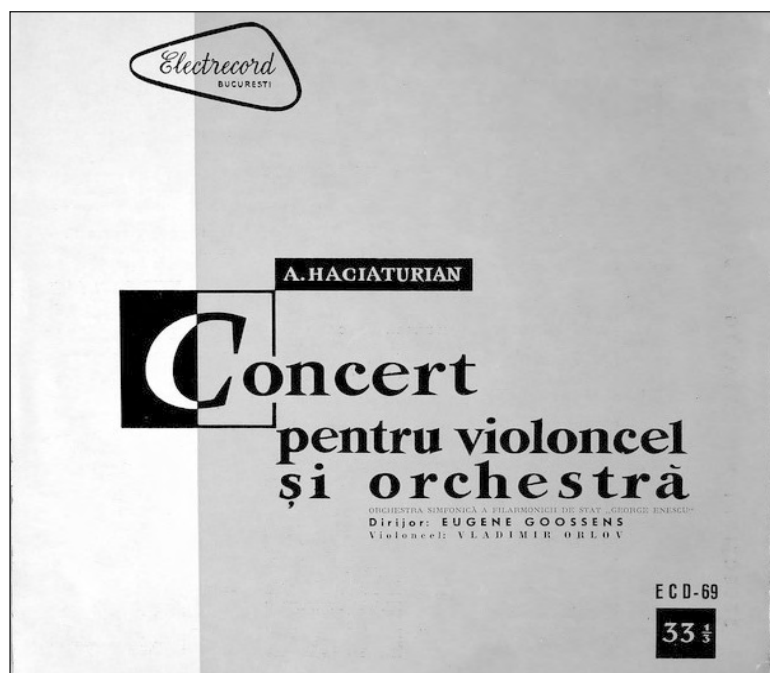
viară, Valentin Gheorghiu și Măndru Katz la pian, Radu Aldulescu la violoncel – care puteau „fi comparați cu orice soliști din alte țări. Numai că din cauza regimului comunist, care nu ne permitea să concertăm în țările din Vest, nu eram cunoscuți peste hotare“. „Toți din acest grup de soliști am devenit prieteni buni, ne întâlneam des, ne distram... Din acel moment am avut o viață privilegiată în țară, prin care regimul comunist ne arăta aprecierea sa pentru talentul nostru.“

„Variațiunea a II-a“ se încheia în 1964, după al treilea Festival Internațional „George Enescu“, când, la insistențele dirijorilor Zubin Mehta și Pierre Colombo, i se permitea să plece împreună cu soția în turneu în Elveția. Într-o escală la Viena, prin intermediul fostului său pianist Dagobert Bucholtz, care îi organiza o audiere la celebra Filarmonică, i se oferea imediat un post de violoncelist, iar Orloff se decidea pentru exil. „Am plecat dintr-o țară unde am fost renumit, cu viața asigurată, casă, mașină, dar... fără libertate. Acesta a fost motivul pentru care am rămas.“ Și, în acest context, violoncelistul adăuga: „am auzit mai târziu că am fost judecat și condamnat în absență, foarte sever, la

10 ani de închisoare și că toate posesiile noastre au fost vândute la licitație“.

„Variațiunea a III-a“ avea drept scenă, între 1964-1972, Austria, unde timp de doi ani a cântat în Orchestra Filarmonică, pentru a deveni apoi profesor la Academia de Muzică și a-și construi treptat – ajutat și de marele dirijor Constantin Silvestri – o carieră remarcabilă de solist internațional. Invitat la Bornemouth, Orloff pare să fi ezitat să rămână în Marea Britanie, arhivele păstrând o cerere de azil politic, datată din 1965. Din 1972 până la finalul vieții – ultima „variațiune“ a compoziției sale memorialistice –, Vladimir Orloff a trăit în Canada, unde a cântat ca solist pe când Karel Ančerl conducea Orchestra din Toronto, a predat violoncelul, țară în care, mărturisea el, s-a simțit mult mai în siguranță pe plan politic, apărât cumva de distanța ce îl separa de lumea comunistă și teama ce l-a marcat întreaga viață, că ar putea fi repatriat de KBG-ul sovietic, pe pașaportul lui stând scris că s-a născut în Uniunea Sovietică. Destinul unuia din numeroșii mari muzicieni români care au ales exilul în epoca de regim comunist.

Să se odihnească în pace! **SDC**

In a forest dark and deep, când adevărul iese la iveală

Neil LaBute a pășit pe scena românească în 2004, când Teatrul Act a produs primul spectacol cu *Bash. O trilogie contemporană*. Textul era tradus de Vlad Mas-saci, regizorul care l-a și montat, și de Mihaela Sârbu, actrița din distribuție care ulterior a regizat și interpretat multe personaje din piesele americanului, devenind din fan, un subtil cunoscător al universului său dramaturgic.

Ireverent, incisiv, acid, LaBute e un maestru al situațiilor complicate din micul univers al oamenilor obișnuiți, cărora le acordă întreaga atenție. Și pe care-i așază sub lupă, arătându-i dincolo de aparențe, așa cum nu le prea place să se vadă, așa cum sunt. Un alt atu al scriiturii lui LaBute e știința de a conduce acțiunea dramatică spre cotloane neașteptate, de a dezvolta în moduri surprinzătoare intriga și conflictul acestor povești de intimitate, extraordinar de intense, cu listă scurtă de personaje, decupate ferm.

În premieră absolută în România acum, la Unteatru în parteneriat cu artEST, s-a montat *In a forest dark and deep*. De regulă nu prea găsim loc în cronicile noastre pentru cuvinte referitoare la traducere, în principal din cauza numărului concentrat de semne, dar talmăcirea realizată de Luiza Vasiliu merită evidențiată pentru calitatea ei de-a îmbina rigorile lingvistice cu performativitatea cuvântului teatral.

IMPREVIZIBILUL E ÎN DOZĂ SUFICIENTĂ

LaBute fixează un subiect abraziv și elaborează pe marginea lui: Betty și Bobby sunt frați ale căror trasee de viață au luat direcții foarte diferite, ale căror relații nu sunt dintre cele mai armonioase. Betty e căsătorită, mamă a doi copii, decan la Litere; Bobby e *worker*, divorțat, iar într-o seară cu vreme furtunoasă, prevestitoare de nenorociri, la apelul surorii de

OLTIȚA CÎNTEC DATUL ÎN SPECTACOL

a muta lucruri din cabana familiei ei, fratele îi oferă ajutorul. Operațiunile de împachetare care domină desfășurarea epică nu există numai la propriu, ci sunt exploatate teatral și la figurat, tandemul ambalând continuu obiecte, dar „despachetând” de fapt în balans adevăruri confecționate. De la un punct încolo, iese la iveală o idilă nepotrivită între doamna decan și un student, care sfârșește tragic.

Tragismul e ușor previzibil, atât din text, cât și din faptul că în varianta scenică Betty e îmbrăcată în negru, după cum destul de transparente sunt rezolvările scriitoricești de apel la psihanaliză (relația cu tatăl, raporturile la limita incestului). Chiar și așa, imprevizibilul e în doză suficientă pentru a te ține în alertă perceptivă, în această poveste cu viraje narative în ac de păr, dezvoltată gradat.

Experiența actricească a Irinei Demian, care s-a ocupat de direcția scenică, se simte în stilul regiei. E o punere în scenă efectivă a partiturii de text respectând abundența de didascalii a lui LaBute (inclusiv hitul de odinioară *I will follow* al formației U2, recuzita consumabilă – cartonul de beri etc.), împingând regia într-o direcție extrem de clară, a coordonării elementelor scenice. Că doar cel dintâi regizor al propriilor texte, care le scrie vizualizându-le, e autorul însuși.

Scenografia Irinei Moscu a avut de gestionat un spațiu mic, iar soluția a fost să mixeze publicul și pe cei doi interpreți în perimetrul restrâns de la Unteatru. De parcă privitorii sunt musafiri

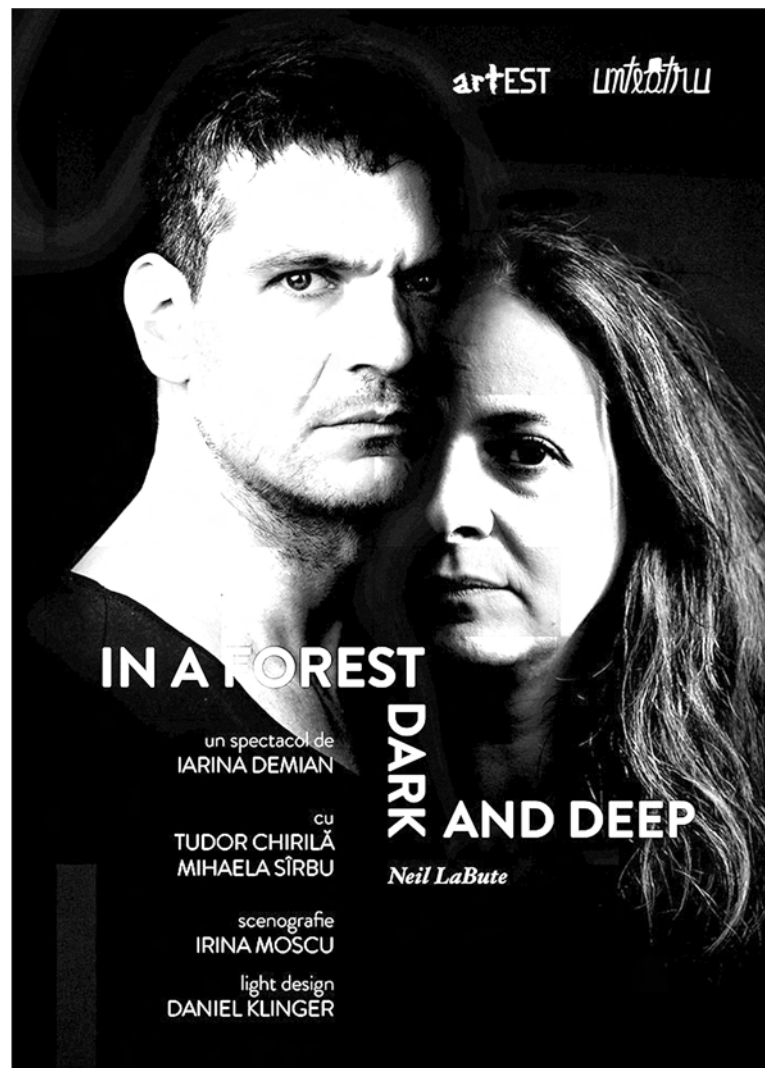
tăcuți în cabana din pădurea adâncă și întunecată Formula constrângătoare spațial are avantajul că plasează spectatorii la câțiva pași de interpreți, făcându-i părtași la episoadele teatrale, martori tăcuți, de proximitate.

SUB CRUSTA APARENȚEI E DINAMITĂ CURATĂ

Poziționarea aceasta e ecoul unei preocupări constante a scenografei privind anihilarea celui de-al „patrulea perete” și integrarea publicului în ficțiunea teatrală. Tot din preocupări mai vechi vin și cutiile, obiecte tipice unei mutări – cuburi iluminate din interior (în roșu, la final), la exterior cartonate, simplu de distribuit și de manevrat, cu utilitate pragmatică (înmagazinează obiecte și se stă pe ele), dar și cu aport simbolic. Lumina le atribuie și funcții metaforice – prin ele însele ascund/devoalează secrete, arhivează fragmente biografice nedemne, dar exact de aceea foarte umane. Omul e, prin natura sa, departe de a fi o ființă perfectă, cam așa susține dramaturgia lui Neil LaBute în integralitatea ei.

Miza lui *In a forest dark and deep* e confruntarea fraților pe fundalul acțiunilor repetitive de a pune în conservare fapte nu tocmai de laudă ale unor indivizi oarecare. Cu cât aceștia se străduiesc să dosească trecutul în depozite închise, cu atât trecutul se ridică mai puternic la suprafață. Și nu arată prea grozav sub aspect etic.

Lui Tudor Chirilă i se potrivește rolul lui Bobby, e vulcanic, energic până la feroce, așa cum îl știm, unii de pe scena teatrului, cei mai mulți din industria muzicală. Mihaela Sârbu joacă mornit, intens, compunând un personaj care afișează calmul, dar sub crusta aparenței e dinamită curată. Duelul lor deșiră o veche istorie de familie prin rafale succesive de atacuri și replieri, de agresivitate și apărare. Merită văzut. **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA

Idiocrația

Când a apărut în 2006, filmul *Idiocracy* părea o simplă satiră, la care te puteai raporta în realitățile curente, dar foarte îndepărtată de prezent. Iată însă că România s-a apropiat foarte mult de concept, într-un timp cu tot mai puternice nuanțe distopice. Responsabilitate socială, coerență de gândire, curiozitate intelectuală – toate par a se afla pe cale de dispariție la nivelul discursului public al oficialităților statului român. Această decadere poate fi numită cel mai bine idiocrație, luarea puterii și gestionarea sa în forme la limita democrației, mai mult spre dematură, de un grup care pare a fi ajuns în această poziție pe baza unor relații de vasalitate, nu prin merite. Grecesul *idiotes* se referă la cel fără calificare, om de rând. Aceasta este o caracteristică pe care o observăm la „aleșii poporului“ din acest moment: miniștri care propun salvarea economiei prin comerțul de ghiuluri, care poartă războaie cu cormoranii, dar iubesc oile, europarlamentari care nu știu limbi străine, ceea ce nu îi oprește să dea docte explicații în ele etc. Și toți sunt neînvinși în fața limbii române.

De aceea am invitat o serie de oameni de cultură să ne răspundă la câteva întrebări:

1. Cum poate fi guvernată o țară în această formă?
2. Totuși, chiar așa suntem, de vreme ce alesul este reprezentativ?
3. Ce viitor prevedeți în situația în care ne aflăm?
4. Asta este, dar ce rămâne de făcut?

DOSAR REALIZAT DE RADU CUCUTEANU

E rău, ca să fie bine

RĂZVAN CHIRUȚĂ

În martie 2017, pe la începuturile dezastruoasei guvernări Dragnea, tenismenul miliardar Ion Țiriac a făcut o declarație care la vremea respectivă a stârnit furia românilor cinstiți și mai degrabă săraci din această cauză: „Eu, între un hoț și un prost, prefer hoțul. După hoț mai rămâne ceva. După prost, nu mai rămâne nimic“.

De fapt, nici tenismenul miliardar, nici noi, amărății care tocmai încheiasem zgribuliți un protest lung pentru statul de drept, nu ne-am gândit că această declarație e una care cuprinde, în trei propoziții simple, bilanțul complet al scurtei epoci Dragnea și a guvernelor sale de marionete și incompetenți.

La guvernare, în cele trei decenii de derută post-comunistă, au mai fost hoți. Cumva miraculos, de pe urma lor a mai rămas câte ceva, pe principiul „a furat,

dar a mai și făcut“. Ceva kilometri de autostradă, niște poduri, niște terenuri de fotbal în pantă. Dar după proștii așaia, ca să îl citez pe domnul Ion Țiriac, rămâne doar un dezastru economico-politic cum nu cred că și-au imaginat nici cei mai pesimiști dintre pesimiștii români.

Țara este în momentul de față condus de cel mai impostor guvern din istorie. Prin comparație, „cel mai cinstit guvern“ al lui Ponta, decimat de condamnări penale, guvernul lui Grindeanu, care a dat teribila ordonanță 13, sau guvernul Tudose, economistul fără cont în bancă și fără card, par niște cabinete luminate, compuse din savanți.

Însă, în ciuda acestui fapt trist, Liviu Dragnea și șleahla lui de incompetenți arțăgoși nu au ajuns la putere prin forța armelor, ca Erdoğan în Turcia, sau furând alegerile, ca în Republica Moldova. Din contră, PSD a preluat puterea în 2016 în urma celui mai corect scrutin organizat vreodată în spațiul ăsta geografic.

Noi l-am urcat pe Dragnea în poziția din care a dat justiția peste cap, a îndepărtat țara de valorile UE și ne-a pus în brațele rușilor (nu e o exagerare, ci un fapt demonstrabil cu date economice). Da, noi, fie că am mers la vot, fie că nu. Mai ales cei care nu au trecut printr-o secție de votare, convinși fiind că turnul de fildeș în care s-au ascuns îi va ține departe de dezastrele lui Dăncilă.

Nu, din păcate, nu există un asemenea turn decât dacă te retragi într-o grotă, ca sihaștrii ortodoxiei. Altfel, mâna lungă a incompetenței pe care am tolerat-o 30 de ani ne-a ajuns din urmă și ne strânge acum de gât.

Paradoxal, însă, cred că viitorul este bun. Sau sună bine, cum spunea o reclamă. Până la Liviu Dragnea ne scăldam într-o mlaștină călduță în care nu ne era nici rău, nici bine. Era suportabil, ceea ce pentru poporul român e starea cea mai nasoală, căci asta îi place cel mai mult, pentru că nu e obligat să ia măsuri reale.

Dragnea a venit și ne-a dat cu capul de toți pereții, ne-a izbit de

fundul prăpastiei și ne-a trezit. Și, deși acum este personajul cel mai urât din politica românească – urât chiar și de mulți electori pesediști –, peste 50 de ani, pun

pariu, va fi rămas în istorie ca dictatorul de carton de la care a început România modernă.

Adică exact pe dos de cum și-a dorit baronul de câmpie. **SDC**

Până acum, norocul a contrabalansat întrucâtva deciziile idioate

TONI HRIȚAC

Deciziile idioate pot fi atât rodul muncii unor oameni stupizi, cât și a unor intelectuali de marcă. Nimic nu este mai înduioșător și mai tragic decât apelul public al lui Bertrand Russell, în ajunul începerii celui de-al Doilea Război Mondial, pentru dezarmarea unilaterală a Angliei. La fel, decizia lui David Cameron din zilele noastre, referitoare la referendumul pentru Brexit. Dar episoadele stupide din guvernarea unor țări pălesc în fața tendințelor maligne cronice de pe alte meleaguri.

Idiocrația în guvernarea din țara noastră a avut mai multe forme după 1989. Caracteristica lor comună este ruperea, decuplarea iresponsabilă a elitei conducătoare și, în anumite cazuri, a birocrăției de stat, de la interesele populației și a ale țării.

La începuturile anilor '90 a fost ceea ce Andrei Pleșu numea neadekvare. Așa cum spune că i-a mărturisit Adam Michnik, într-o discuție despre elitele noastre, acestea au făcut politică (adică compromisuri) în vremea comunismului, atunci când se cerea mai mult o atitudine „fermă, principială”, față de regim și, invers, au invocat anumite principii categorice, de neclintit, după 1989, când s-ar fi cerut mai degrabă acțiuni politice

din partea lor. Neadekvarea a fost, în sens larg, principala caracteristică a perioadei postrevoluționare, atunci când discursul public a recuperat lacunele de morală în detrimentul celor economice. În timp ce la Varșovia Leszek Balcerowicz făcea privatizare, la noi se purtau marșurile și mineriadele.

A doua etapa a parcursului idiocrației a fost incompetența înduioșătoare. Guvernarea urmașilor martirilor țărăniști, unii dintre ei intelectuali autentici, a abordat frontal, curajos, problemele fundamentale ale tranziției economice, privatizând întreaga industrie comunistă. Rezultatele au fost însă catastrofale. De exemplu, în Iași toate fabricile privatizate s-au închis. Singura care a rămas în picioare și funcționează și astăzi este cea de care nu s-au atins în vreun fel guvernării. Este vorba de Antibiotice SA. Tot atunci, reziliența birocrăției comuniste, care avea măcar avantajul experienței, a început să se deterioreze.

Parcursul guvernării idioate a continuat cu faza hoției generalizate, la scară mare. Începută în guvernarea țărăniștilor, aceasta a fost rafinată și instituționalizată în guvernul Năstase. Aceasta este o idiocrație „savantă”. Este conștientă de riscurile decuplării de nevoile populației și simulează interesul, dar nu în sensul de satisfacere a nevoilor, ci de captare a atenției. O atenție electorală. În același timp, a camuflat hoția

într-un sistem piramidal, sofisticat, în spatele căruia s-au ascuns, pe rând, de la mărunți funcționari până la primul ministru.

Stupiditatea schimbărilor la nivelul elitei administrative și a birocrăției de stat a atins culmea în timpul guvernării ce a urmat. Numirea în funcții doar pe criterii politice, fără o minimă validare profesională, de multe ori în posturi cheie, eliberate de procurori în urma campaniei anticorupție, a debilitat și decerebrat o birocrăție care, de bine de rău, era articulată cu nevoile de bază ale societății. Alina Mungiu are dreptate când spune că după zece ani de campanie anticorupție, birocrăția noastră construiește autostrăzi mai scumpe decât cea din Bulgaria, acolo unde nu a fost arestat nimeni.

În fine, ultima fază a traseului idiocrației postrevoluționare este cea din guvernarea actuală și are de-a face mai mult cu prostia interesată și folosirea idioților utili. De la pensionările anticipate, de la vârsta de 45 de ani, în contextul în care forța de muncă profesională este deficitară, la pensii speciale exorbitante pentru cei care

au lucrat în domeniul cheie al statului și au lăsat în urmă, culmea, un stat debil, anchilozat și aproape nefuncțional.

De la lipsa de investiții publice la concentrarea intereselor statului pe rezolvarea unor probleme personale. Este vremea celor din prima categorie, a prostiei interesate, precum Viorica Dăncilă sau Florin Iordache, a căror idiocrație utilă nu este deloc înduioșătoare.

Idiocrația conține și paradouri. Judecând parcursul țării în ultimii 30 de ani, nu poți trece cu vederea progresele făcute. Spre ilustrare, numai produsul intern brut a crescut aproape de cinci ori, iar țara a devenit membră NATO și UE. Asta arată că idiocrația are diverse niveluri de manifestare și că, într-un asemenea sistem, norocul joacă un rol disproporționat. La fel și ghinionul. **SDC**

”Parcursul guvernării idioate a continuat cu faza hoției generalizate, la scară mare. Începută în guvernarea țărăniștilor, aceasta a fost rafinată și instituționalizată în guvernul Năstase.”

Contraselecția în epoca „tabloidismului”

ION BOGDAN LEFTER

Guvernarea instalată în ianuarie 2017, sub dominația PSD, s-a „remarcat” în primul rând prin declanșarea rapidă a războiului împotriva sistemului de justiție și a statului de drept, căruia s-a tot chinuit să-i schimbe regulile. Apoi – prin proasta gestiune a economiei, fără investiții, dar cu cheltuieli masive. N-a fost de ajuns față de enormitățile promise în campania electorală din noiembrie-decembrie 2016. Drept care a fost inventată simultan marea „revoluție fiscală” de mutare la angajați a obligațiilor de plată suportate până atunci de angajatori, „soluție” care a permis mărirea scriptică a veniturilor brute, readuse prin impozitare la nivelurile nete de dinainte. Creșteri reale – doar pentru câteva categorii de salariați, în special din „aparatură” statului.

Cine să promoveze o asemenea strategie luminată, politicieni serioși, cinstiți, cultivați, cu o înțelegere a evoluțiilor istorice și contemporane care să susțină cu toată

convingerea principiile democrației și ale moralei publice? Dimpotrivă: oamenii de calitate – câți vor fi fost... – s-au retras ori au fost îndepărtați și pe puntea de comandă s-au înghesuit pramatiile și oportuniștii, aventurierii și profitorii, indivizii gata de orice pentru profitul personal, ușuraticii și slab-pregătiții. Nivelurile foarte scăzute de cunoștințe au fost de la început frapante: specialiști puțini, pierduți printre ticăloși și fripturiști, eliminați până la urmă, în deplinul triumf al incompetenței, împletite adeseori cu agramatismul. De răs dacă n-ar cam fi de plâns.

Pentru corecta contextualizare locală și internațională a situației, iată câteva considerațiuni de principiu.

Pe meleagurile noastre se practică intens generalizările dincolo de orice nuanțe, fără discernământ, fără ca subiectele să fie „discernute”, fără să li se examineze reliefulurile, niciodată egale, plate. De fapt, calitatea foarte slabă a actualilor noștri guvernanți și a celor pe care i-au plasat în funcții de conducere în toată piramida administrativă nu e caracteristică „întregii clase politice”, cum atât

de des se spune. Nu înseamnă că restul partidelor excelează prin valoarea „cadrelor”, totuși diferențele se văd cu ochiul liber.

PE TREPTILE PUTERII S-AU COCOȚAT INDIVIZI FĂRĂ GLAGORIE ȘI FĂRĂ CONȘTIINȚĂ

O bună parte dintre liderii, parlamentarii, „militanții” din opoziție sunt oameni onorabili, cu profiluri intelectuale stimabile. Chiar și formațiunile partenere de coaliție ale PSD, ALDE și, din păcate, UDMR, dezertoare moral de la valorile democrației, defilează cu figuri mai școlite, care nu fac deloc „figură” bună, însă nu coboară la cotele de incompetență ale principalului partid de guvernământ. Care, la rândul său, se prezintă azi mult mai rău decât ieri și alaltieri: vechiul FDSN, apoi PDSR, actualmente PSD s-a complăcut în toată perioada postcomunistă în rolul de urmaș al Partidului Comunist, a condus etatist și abuziv, a organizat mineriade ș.a.m.d., în rândurile sale și-au găsit locul vechi „aparaticii”, foști securiști și multă pleavă de toate soiurile, dar

elita fedesenisto-pedeseristo-pesedistă a inclus și politicieni cu studii mai serioase, cu gândire mai complexă, cu exprimări mai îngrijite. Momentul de acum e – într-adevăr – foarte prost: pe treptele de sus ale puterii s-au cocoțat indivizi fără glagorie și fără conștiință.

Nu se-ntâmplă doar pe la noi. Societatea așa-zis „informațională”, cu presă omniprezentă, cu interconectări planetare prin „rețeaua globală”, cu mai toți cetățenii fixați cu ochii-n ecrane mai mari, de televizoare „cu plasmă”, cât pe rețele, sau mai mici, ale telefoanelor „inteligente” (grozavă denumire: *smartphones!*), expuși bombardamentului neîntrerupt cu imagini și mesaje comerciale, „consumiste”, mulți căzând victime ale „tabloidismului” lătit cât lumea largă, îi favorizează pe oportuniști, pe înșii lipsiți de scrupule, puși pe parvenire: au câmp neîngrădit de manifestare, stau mereu sub reflectoare și perorează, laudă deșănțat și acuză nedrept, manipulează electoralele, obțin voturi. Peste tot au crescut formațiunile politice extremiste, populiste, izolaționiste, „suveraniste”. Peste Ocean,

în democrația cea mai avansată, a putut ajunge în vârful vârfului o rușine de președinte precum Donald Trump.

Pe de altă parte, e de remarcat că au apărut rapid reacțiile politice, sociale, civice: partidele civilizate s-au mobilizat, populațiile s-au dezmeticit, cu contribuții importante din partea elitelor intelectuale, în special a celor active jurnalistic, deci cu audiență largă, și competițiile electorale au revenit în multe locuri în matca normalității. Mai sunt pe ici, pe colo probleme, uneori foarte îngrijorătoare, dar starea de ansamblu a planetei, cel puțin a spațiului euro-american, e acceptabilă. Sperăm în mai bine, în mult mai bine, însă nici nu ne vom prăbuși în abisurile incontrollabile ale istoriei, unde am mai fost în anii celui de-al Doilea Război Mondial.

Nu se va prăbuși nici România în mlaștina incompetenței și a banditismului politic. Vom trece curând către etape mai constructive, moralmente democratice și de dezvoltare economică mai rapidă. Se poate trăi decent și-n epoca „tabloidismului”... **SDC**

Idiocrație? A cui: a lor, a noastră?

BOGDAN CREȚU

Am publicat în 2008 o carte despre utopia negativă și am căpătat un fel de reținere față de acest gen repetitiv. Constat însă de ceva vreme că el se bucură iar de succes, ceea ce e îngrijorător, pentru că oamenii îngroașă contururile realității în ficțiuni din prefabricate atunci când simt o criză și când percep faptul că există un

sistem care devine mai important decât individul. Or, realitatea din România ultimilor ani seamănă, din nou, cu aceea a unei distopii, dar nu a uneia clasice, în care sistemul e vizibil opresiv, în care oamenii se simt victimele lui, ci într-una mult mai perversă, în care nu sărăcia, ci nivelul tot mai acceptabil de viață și nu penuria, ci preaplînul și nu spaima, ci nepăsarea încep să ne definească.

Cum am ajuns aici? Poate prin faptul că nu am fost pregătiți pentru libertate, prin faptul că nu am avut cultura ei, că nu aveam cum să asimilăm, în decurs de o generație, valorile autentice democratice și am crezut că libertatea înseamnă posibilitatea de a contesta orice.

România de azi e o țară în care valorile nu mai funcționează și nu mai sunt recunoscute, în care ierarhiile sunt fixate de sus în jos, de un sistem la rândul lui lipsit de orice competență. Clasa politică s-a degradat teribil, asta sare în ochi, am ajuns să regretăm politicienii anilor '90, ieșiți din structurile partidului unic, dar cu studii reale, ticăloși, dar nu agramați.

Cum am ajuns aici? Prin rup-tura dintre politică și cultură, pe

de o parte; prin erodarea sistemului de educație, pe de alta (e adevărat: o populație cât mai puțin educată nu va mai aprecia competența, valorile clasice, meritocrația, protecția socială etc.); în fine, prin societatea consumeristă pe care am reușit să o construim în două decenii, având, azi, o realitate în negativ față de cea a anilor '80.

Nu mai dorim să citim, ne sunt suficiente ecranele, nu ne mai dorim să ne formăm, ci doar să cumpărăm și tot așa. Efectul este **bagatelizarea adevărului**: epoca noastră nu mai are cultul adevărului și nici măcar nevoia de el; totul devine relativ, mediocritatea epocii nu ne mai deranjează, câtă vreme la nivel discursiv avem producem adrenalină. Avem parte de o istorie liniștită, bleagă, fără provocări; pe acest fond, celula psihică s-a lenevit și ne mulțumim cu simulacre.

Între timp, clasa politică a devenit un sistem închis, în care nu mai contează meritele concrete ale fiecăruia, ci raportul de supunere față de vârful puterii. Cei mai mulți politicieni nu au o carieră profesională, nu au demonstrat nimic niciodată, scoși în afara bulei lor politice nu și-ar putea

câștiga pâinea, pentru că nu știu să facă nimic. Poate fi guvernată o țară așa? Iată că poate, deși încep să se vadă riscurile majore.

Nu mai am iluzii, m-am vindecat; tot ce mai vreau de la orice partid aflat la guvernare este să mențină, cum-necum, direcția pro-UE. Atât. Asta e linia roșie. O linie care începe să fie călcată acum din ticăloșie, dar și din prostie. Pentru că există infinită prostie la nivelul clasei politice.

Ne reprezintă politicienii? De vreme ce i-am ales, fără doar și poate. Dacă așa sunt ei, așa suntem și noi, românii. Fie ușor de dus de nas cu discursuri populiste, fie indiferenți față de realitate și mulțumiți cu micile noastre cumpărături și cu realitatea pixelilor.

Nu aștept nimic spectaculos de la viitor, cel puțin nu de la cel apropiat; nu va fi mai bine, va fi la fel cum a fost până acum: economic suportabil, în rest derută totală. Soluția este investiția în educație. Sună abstract, dar nu e așa. Din păcate, nu cred într-o Românie cu o populație educată, lucidă, cu discernământ, capabilă de gândire critică. Ar fi moartea sistemului politic de ieri, de azi. Or, am impresia că scopul a tot ceea ce se întâmplă de trei decenii în România este supraviețuirea, cu orice preț, a acestui sistem.

Nu cred în soluțiile mari, de sus în jos, dar cred în soluțiile mici, orizontale: cred în omul care își face bine treaba de la locul lui. Schimbarea numai de aici poate veni. **SDC**

O țară guvernată de impostori

ALEXANDRU CĂLINESCU

Faptul că ne izbim astăzi la tot pasul de imbecili, ignari, analfabeți, sferitococi cocoțați în poziții pe care, în mod normal, nu le-ar fi putut atinge, nu trebuie să ne facă să uităm un lucru: povestea asta durează de peste șapte decenii.

Vor fi avut multe defecte politicienii din „vechiul regim”, din interbelic și din epoca lui Carol I, dar cu siguranță erau oameni

cultivați, cu studii serioase, vorbitori de limbi străine, mulți dintre ei specialiști de prin rang în domeniile lor de activitate. Dezastrul a început după Al Doilea Război Mondial, când s-a instituit principiul contraselecției, principiu care funcționează și astăzi. Așa au apărut bancurile cu Zăroni, ministrul agriculturii în guvernul Petru Groza, un fel de Petre Daea al acelor ani. Totul era posibil atunci: se înființaseră universități muncitorești, universități cu cursuri la seral, în doi ani luai o diplomă și, dacă aveai „origine sănătoasă”,

primeai o funcție de răspundere. În vremea lui Ceaușescu lucrurile s-au schimbat în bună măsură, deși neaveniții erau în continuare foarte numeroși la vârful puterii (ca și la nivelurile inferioare). Emil Bobu se înscrie perfect, zic eu, în paradigma Zăroni-Daea.

După 1989 i-am văzut și i-am auzit pe câțiva dintre tartorii regimului Ceaușescu (Tudor Postelnicu, Constantin Olteanu): spectacolul era deplorabil, aveam în față niște personaje rudimentare, a căror precaritate intelectuală era întrucâtva mascată de cea

șiretenie țărănească proprie și lui Nicolae Ceaușescu.

Dacă milioane de oameni au ieșit pe străzi, ani, decenii la rând, și au aclamat niște imbecili, ce credeți că așteaptă aceste milioane de oameni de la actuala clasă politică? Către cine se duc oare voturile lor? Întrebarea e retorică, știu, și știu foarte bine răspunsul. Câtă vreme nu vor merge la vot alte câteva milioane de oameni cu altă mentalitate, cu alt orizont, cu altă viziune de viitor, vom rămâne în situația de acum. Câtă vreme există niște posturi de televiziune care falsifică

adevărul cu nerușinare și în totală impunitate, nu ne putem aștepta la minuni. Da, după cum constatăm, o țară poate fi guvernată de niște impostori. „Proștii mor, dar prostia e nemuritoare”, sună o vorbă a lui Caragiale: trebuie să înțelegem de aici că proștii mor, dar se regenerează, apar alții, mereu și mereu. Nu, cu datele de acum viitorul nu arată bine. Ar fi însă o imensă, sinucigașă eroare să încrucișăm brațele și să ne declarăm învinși. Prostia, oricât de tentaculară, poate fi, dacă nu lichidată, cel puțin îngrădită. În ce fel? Aici începe o altă (complicată) discuție. **SDC**

Albert Camus – *Moartea fericită*

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din romanul *Moartea fericită*, de Albert Camus, traducere din limba franceză de Daniel Nicolescu, care va apărea în curând în Seria de autor „Albert Camus” a Editurii Polirom.

– FRAGMENT –

Când Mersault se plimba seara pe străzi și se simțea mândru să vadă luminile și umbrele strălucind deopotrivă pe chipul lui Marthe, totul i se părea nespuse de simplu, izvor de vlagă și curaj. Îi era recunoscător că afișa în public, stând lângă el, această frumusețe pe care i-o dăruia zi de zi, ca pe o beție de soi. Ar fi suferit dacă Marthe ar fi fost o femeie ștearsă sau, la fel de tare, dacă s-ar fi vădit fericită în fantasmale alor bărbați. Era fericit să intre cu ea în acea seară la cinematograful, cu puțin înainte de începerea spectacolului, când sala era aproape plină. Mergea în fața lui, printre privirile admirative, cu obrazul ei înflorit și zâmbitor, cu frumusețea ei violentă. Cu pălăria în mână, Mersault simțea în adâncul lui o dezinvoltură supranaturală, ca un soi de conștiință interioară a propriei eleganțe. Își luă un aer distant și serios. Își exagera politețea, se dădu la o parte ca s-o lase să treacă pe plasatoare, coborî scaunul Marthei înainte ca ea să se așeze. Și nu atât ca să pozeze, cât datorită recunoștinței care-i năpădea inima și-l umplea de iubire pentru toate făpturile. I-a dat un bacșiș exagerat plasatoarei, atât pentru că nu știa cum să-și plătească bucuria, cât și pentru că, prin acest gest, slăvea o divinitate al cărei zâmbet luminos strălucea în propria lui privire precum uleiul. În pauză, când se plimba prin foaierea plină de oglinzi, pereții reflectau chipul fericirii sale, populând sala cu imagini elegante și vibrante, cu prelunga lui siluetă întunecată și cu surâsul lui Marthe, îmbrăcată în culori deschise. Îi plăcea, neîndoios, chipul pe care și-l descoperea astfel, gura fremătând în jurul țigării și patima vizibilă a ochilor săi ușor înfundați. Până la urmă, frumusețea unui bărbat destăinuie adevăruri interioare și practice. Pe mutra lui se poate citi de ce-i în stare. Dar și ce înseamnă asta pe lângă superba inutilitate a unui chip de femeie. Mersault știa prea bine, așa că, orgolios, zâmbea în ascuns demonilor săi launtrice.

Întorcându-se în sală, se gândi că, atunci când era singur, nu ieșea niciodată în pauză, preferând să fumeze și să asculte discurile de muzică ușoară care se difuzau în momentul respectiv. În seara aceea, însă, jocul mergea mai departe. Toate prilejurile de a-l dezvolta și de a-l reînnoi erau bine-venite. Cu toate acestea, când era pe punctul să se așeze, Marthe îi răspunse la salut unui bărbat instalat la câteva rânduri în spatele lor. Iar Mersault, salutând la rândul lui, a avut impresia că-i zărește un zâmbet subțire în colțul buzelor. A luat loc fără să remarce mâna pe care Marthe i-o pusese pe umăr ca să-i vorbească și pe care, cu un minut mai devreme, ar fi întâmpinat-o cu bucurie, ca pe o nouă dovadă a puterii pe care ea i-o recunoștea.

— Cine-i individul? întrebă el, așteptând la schimb un „cine?” perfect normal, care, de altfel, n-a întârziat să vină.

- Știi tu. Bărbatul ăla...
- A, zise Marthe... și tăcu.
- Deci?
- Ții morțiș să afli?
- Nu, spuse Mersault.

Se întoarse puțin. Bărbatul privea ceafa lui Marthe, fără să i se clintea vreun mușchi pe chip. Era destul de arătos, cu buze frumoase, foarte roșii, dar cu ochi lipsiți de expresie, oarecum fără relief. Mersault simți cum i se urcă sângele la cap. Pe dinaintea privirii lui care se întunecase, culorile strălucitoare ale acestui decor ideal în care se afla de câteva ceasuri se mânăseră dintr-o dată de funingine. Ce nevoie avea s-o audă mărturisind? Era convins că bărbatul acela se culcase cu Marthe. Iar ceea ce-l copleșea pe Mersault ca un fel de panică era gândul la ce și-o fi zicând bărbatul acela. Știa prea bine, fiindcă gândise la fel: „Degeaba te umfli-n pene...” Ideea că bărbatul, chiar în clipa aceea, vedea în minte anumite gesturi ale lui Marthe și felul în care ea-și acopea ochii cu brațul în momentul desfătării, ideea că acest bărbat încercase și el să-i dea la o parte brațul ca să citească răzvrătirea clocotitoare a zeilor întunecați din ochii femeii îl făcea pe Mersault să simtă că

totul se surpă în el și, sub pleoapele închise, în timp ce soneria cinematografului vestea reluarea spectacolului, i se îngrămădeau lacrimi de furie. O uită pe Marthe, care fusese doar pretextul bucuriei lui, iar acum devenise întruchiparea vie a mâniei sale. Mersault își ținu ochii închiși vreme îndelungată, până în clipa când îi deschise asupra ecranului. O mașină se răsturna și, în tăcerea adâncă a întregii orchestre, doar una dintre roți continua să se învârtă încet, antrenând în vârtejul ei încâpățânat toată rușinea și umilința care se născuseră în Mersault de atâta inimă rea. Însă nevoia de certitudine l-a făcut să-și lase mândria deoparte:

— Ți-a fost amant?

— Da, spuse ea. Dar mă interesează filmul.

În acea zi, Mersault a început să se lege sufletește de Marthe. O cunoscuse cu câteva luni înainte. Fusese izbit de frumusețea și eleganța ei. Pe fața ușor cam lată, dar armonioasă, avea niște ochi aurii și niște buze atât de perfect rujate, încât părea o zeiță cu chipul pictat. Nerozia curată care-i lucea în priviri sublinia și mai puternic aerul ei distant și impasibil. Până acum, de fiecare dată după ce Mersault schimba cu o femeie primele gesturi de afecțiune, conștient de necazul care face ca dragostea și dorința să se exprime în același fel, se gândea la despărțire înainte chiar s-o fi strâns pe ființa aceea în brațe. Marthe apăruse însă într-un moment când Mersault se elibera de toate și de el însuși. Nevoia de libertate și de independență nu poate fi asociată decât unei ființe care încă trăiește cu speranță. Pe vremea aceea, pentru Mersault nimic nu conta. Și prima oară când Marthe i s-a topit în brațe și când i-a văzut, în trăsăturile devenite neclare datorită apropierii, buzele până atunci nemișcate ca niște flori pictate însuflețindu-se și întinzându-se spre el, nu a deslușit viitorul în această femeie, iar întreaga flăcărie a dorinței lui s-a agățat de ea și s-a umplut cu această aparență. Buzele pe care i le întindea îi păreau mesajul unei lumi

lipsite de pasiune și incendiate de dorință, unde sufletul avea să i se simtă mulțumit. A trăit acest lucru ca pe un miracol. Inima îi vibra cu o emoție pe care a fost gata s-o ia drept dragoste. Iar când i-a simțit între dinți pielea bogată și suplă, după ce a dezmiertat-o îndelung cu propriile buze, a mușcat din ea ca dintr-un soi de libertate sălbatică. Chiar în acea zi a devenit iubita lui. După câțiva timp, potrivirea lor în ale dragostei era desăvârșită. Cunoșcând-o însă mai bine, pierduse treptat din presimțirea misterului pe care îl citise în ea și pe care încă se mai străduia uneori, aplecat asupra gurii ei, să-l reînvie. Iată de ce Marthe, deprinsă cu firea rezervată și rece a lui Mersault, nu înțelesese niciodată de ce îi ceruse cândva să-l sărute într-un tramvai înțesat cu oameni. Năucită, îi întinsese buzele. Iar el i le-a sărutat așa cum îi plăcea, mângâindu-le la început cu propriile buze și apoi mușcându-le domol. „Ce-ți veni?”, l-a întrebat ea după aceea. I-a zâmbit cum îi era ei drag, cu zâmbetul acela scurt ca un răspuns, și i-a zis: „Am chef să mă port necuviincios”, apoi s-a închis din nou în tăcere. Nu pricepea nici vocabularul lui Patrice. După ce

făceau dragoste, în acel răgaz în care inima moțâie în trupul eliberat și destins, încărcată doar de tandrețea pe care o arăți unui cățel prietenos, Mersault îi spunea surâzător: „Salut, părere”.

Marthe era dactilografă. Nu-l iubea pe Mersault, dar era legată de el pentru că o nedumerea și o mângulea. Din ziua în care Emmanuel, pe care Mersault i-l prezentase, i-a spus: „Să știi că Mersault e-un tip ca lumea. Are sânge-n vine. Dar ține totu-n el. Așa că nu te prinzi”, îl privea curioasă. Și cum se simțea fericită în brațele lui, nu pretindea mai mult, obișnuindu-se pe cât posibil cu acest amant mut și puțin zgometos care nu-i cerea niciodată nimic și se culca cu ea doar când ea însăși avea chef. Era doar stânjenită în fața bărbatului căruia nu-i găsea nici o slăbiciune.

În seara aceea însă, la ieșirea din cinematograful, a înțeles că exista ceva care-l putea atinge pe Mersault. A tăcut întreaga seară și a dormit la el. N-a atins-o toată noaptea. Dar începând din acea clipă, ea și-a folosit ascendentul. Îi spusese deja că avusese amanți. A știut să găsească și dovezile trebuincioase. **SDC**

Suedezul nezburător

Se apropie sezonul mini-vacanțelor, *city-break*-urilor și al concediilor lungi, departe. Sunt planificate zborurile? Bagajul inclus sau taxat separat? Cărțile de îmbarcare tipărite? Dacă da, să vă fie rușine. Serios, chiar se spune în Suedia: rușine că zbori, *flygskam*. Se folosește din motive ecologice și se aplică persoanelor care prea se plimbă cu avionul fără să se gândească la viața planetei.

MĂDĂLINA COCEA

DE VEGHE-N LANUL DE CULTURĂ

interview pentru BBC. Când a spus acest lucru pe scena conferinței, din sală s-au auzit câteva râsete forțate. Mulți din cei prezenți veniseră cu avionul privat.

Nu și Greta Thunberg. Ea a mers 32 de ore cu trenul, din Suedia până în Elveția, alăturându-se astfel multor conaționali suedezi care în 2018 s-au angajat să își reducă zborurile cu avionul.

Mișcarea a pornit anul trecut, când au fost publicate o serie de rapoarte publice privind poluarea cauzată de călătoriile cu avionul, suedezi zburând de cinci ori mai mult pe an decât media planetei.

Agencia Suedeză de Protecția Mediului a arătat că 80% din emisiile poluante ale aviației sunt provocate de călătoriile individuale cu avionul. Și, deși Suedia nu este o țară mare, faptul că populația ei călătorește des face ca impactul global să fie mai mare decât i-ar fi dictat proporțiile.

La nivel european, dacă industria aviatică ar fi o țară, ar fi a zecea ca poluare. În urma raportului, autoritățile au încercat să identifice o rezolvare și au aplicat una tipică: adăugarea unei supra-taxă pentru zborurile individuale, de la 10 la aproximativ 40 de euro.

În schimb, suedezi au reacționat altfel – cu poze din tren. Trenuri luate pentru drumuri lungi,

trenuri de noapte din ce în ce mai aglomerate, trenuri internaționale – toate acestea au început să apară pe rețelele sociale însoțite de expresia #Flygfritt (Fără zbor) sau #Flygskam (Rușine de zbor). Participanții la această mișcare spun că este mult mai important ca oamenii să își schimbe obiceiurile și că guvernele ar trebui să se asigure că investesc suficient în modalități alternative de transport precum trenurile, astfel încât călătoriile lungi să devină din nou atractive.

De acolo, mișcarea a început să se împănzească și în alte părți ale lumii. De exemplu, la un protest studentesc din luna februarie a acestui an, studenții au cerut,

printre altele, eliminarea zborurilor interne din Franța.

În Olanda, partidul ecologist GroenLinks a propus interzicerea legăturilor aeriene între Amsterdam și Bruxelles. În Australia s-a răspândit mișcarea „FlyFree1019” (Fără zboruri 2019). Iar în luna martie a acestui an a existat câteva reuniuni universitare speciale în care s-a vorbit despre cât de responsabili de poluare sunt universitarii care circulă cu avionul de la o conferință la alta. Întâlnirea s-a desfășurat pe Internet, nu față în față.

Celor ce vor pleca în vacanță cu avionul, însă, le vând și un secret: rușinea trece repede după două cocktailuri de la all-inclusive. **SDC**

Filmul, muzica și viața

DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

Invazia filmelor despre trupe și cântăreți de rock din ultima perioadă ar trebui să-mi aducă o bucurie?

Aș minți dacă aș răspunde că așa este. Aș minți și dac-aș spune că nu-i așa. Motivul? Simplu: filmele sunt bune, proaste sau rusești, vorba de-acum o jumătate de secol a unui văr al meu. Se face un film anost, să nu zic prost, despre o trupă și-un vocalist de top – Queen & Freddie Mercury. Ori-câte premii ar căpăta, filmul tot

anost rămâne. Cică va urma și „partea a doua”. Dacă o să fie la fel ca primul, mai bine lipsă. (Oricum, la sărăcia de inspirație a lui Brian May, nu-i de așteptat altceva. După moartea lui Freddie, May a optat să țină activă trupa Queen lipindu-i diverși soliști, de parcă vreunul ar putea să egaleze originalul.)

N-am văzut toate filmele de gen. Am însă o preferință și un punct de reper la care pot raporta orice asemenea peliculă. Se numește *24 Hours Party People*, e făcut de Michael Winterbottom în 2002 și mi se pare greu de întrecut, ca structură, imagine dinamică, umor, muzică, punere în scenă, joc actoricesc, trimiteri intertextuale etc.

Un pic din atmosfera și stilul filmului englez se regăsește în recenta peliculă *The Dirt*, regizată de Jeff Tremaine. Împrumutul,

conștient sau nu, salvează de la banalitate un produs perfect hollywoodian, în care, conform șablonului, eroii muncesc din greu să se afirme, ajung la succes, cad în dizgrație, suferă din cauze exterioare, nu chiar independente de voința lor, luptă feroce cu ele și, în final, câștigă iarăși. Traseul – ori scenariul? – e parcă decupat dintr-o piesă Queen, *We Are The Champions*, din care știm că „no time for losers”. Păi, nu?

„Acțiunea” filmului *The Dirt* gravitează în jurul tipilor care au lucrat sub firma Mötley Crüe (dar și pentru ea, precum managerul de turneu și reprezentantul casei de discuri Elektra, fără a numi număratele femei). Am avut bafta să văd câteva videoclipuri ale băieților spre sfârșitul anilor 1980, de glorie pentru genul heavy-metal și pentru gruparea considerată în epocă drept „cea mai scandalosă trupă de rock”. Mi-e greu să le uit numele: Vince Neil, voce, Mick Mars, chitară, Nikki Sixx, bas, Tommy Lee, tobe. Greu e și să-mi scot din minte videoclipuri precum *Looks That Kill*, cu scenografie și machiaj *horror-glam-SF* replicate apoi în atâtea seriale și producții TV că ți se face lehamite; *Smokin' in The Boys Room* (deși n-am fumt serios vreodată, știu cum e atmosfera, fiind părtaș la câte o „snagoavă” ori vreun Assos, țigările adolescenței mele); *Wild Side*, dominată de soloul lui Tommy Lee în timp ce podiumul bateriei să rotește în plan vertical, ridicat de-o macara (în ultimul concert

este și plimbat peste capetele spectatorilor cu un mecanism de *roller coaster*, care se defectează la un moment dat, pentru mărirea suspansului); nu mai pomenesc de *Girls Girls Girls*, fiindcă iar o să primesc reproșuri că sunt afemeiat...

Succesul de public al trupei, cu adevărat monstruos pentru cine activa în – sau numai studia piața – showbiz, s-a datorat simplității cântecelor, versurilor ușoare, melodiilor realmente cuceritoare. Combinate cu spectacole șocante (vezi recitalul de tobe), dar nu ciudate, nici înfricoșătoare, plus atitudinea relaxată, de cheflii fără minte („natural tâmpiți”, îi caracterizează managerul), piesele au prins la milioane de oameni dornici de distracție, așa cum numai cei care muncesc fără grija zilei de mâine pot fi. Atracția funcționează și azi – deloc uimitor! –, chiar la tinerii proaspăt intrați în slujbe sau numai studenți!

Filmul a prilejuit discul omonim, cu toate hiturile trupei, plus trei-patru noutăți bine aduse din softul de editare. *Best of!* **SDC**

Un sfert de secol de la moartea lui Kurt Cobain

În 1994, sinuciderea muzicianului punea capăt carierei formației Nirvana.

S-ar putea spune că 5 aprilie a fost ziua în care muzica grunge a murit. Curent muzical și subcultură apărute pe la mijlocul anilor '80 pe coasta de nord-vest a Americii, grunge-ul a devenit brusc o senzație la începutul anilor '90, odată cu succesul imens al discurilor *Nevermind* al trupei Nirvana, *Ten* al celor de la Pearl Jam, *Badmotorfinger* al celor de la Soundgarden și *Dirt* al trupei Alice in Chains. Apoi, după ce a zguduit și a marcat cultura populară, cultura grunge a intrat în declin. Prima zi când a început să moară a fost pe 5 aprilie 1994, când Kurt Cobain, liderul trupei Nirvana, considerat de revista „Time” drept „un John Lennon” al acestei mișcări, s-a sinucis, în culmea succesului. Un alt 5 aprilie, o altă moarte: în 2002, Layne Staley, vocalistul trupei Alice in Chains, era doborât de un amestec fatal de heroină și cocaină.

Anul acesta s-a împlinit un sfert de secol de la sinuciderea neașteptată a lui Kurt Cobain care a intrat, în 1994, în fatalul „Club 27”, acea stranie listă de

artiști populari care au decedat, din diverse motive, la 27 de ani, listă din care nu lipsesc Jimi Hendrix, Janis Joplin sau Jim Morrison și, mai nou, Amy Winehouse.

De-a lungul anilor, s-a scris extrem de mult despre Cobain și despre moartea lui. Anul acesta însă este rândul de a povesti despre Cobain al unei persoane care l-a cunoscut îndeaproape: Danny Goldberg, fost manager al formației Nirvana, a publicat *Serving the Servant*, o carte despre Kurt Cobain și despre Nirvana, și a vorbit mult, în public, despre ceea ce se știe și, mai ales, nu se știe despre muzician.

„Imaginea lui Kurt a fost umbrită de moartea lui”, spune Goldberg, care susține că abia în ultimii doi ani a reușit să treacă peste tragedia dispariției artistului care i-a devenit bun prieten în perioada în care au lucrat împreună. „Amintirile mele despre ele sunt mai mult despre creativitatea lui, despre cât de bun era, despre umorul lui. Cred că fanilor le pasă cel mai mult de muzică. Le pasă mai mult de compasiunea, geniul și toate celelalte calități

misterioase ale muzicii lui, de lucrurile pe care Kurt le-a făcut cât timp a fost în viață.”

Goldberg a devenit managerul trupei dinainte ca Nirvana să dea lovitura cu primul lor hit, *Smells Like Teen Spirit*. Odată acesta lansat la radio, urmat la doar câteva săptămâni de albumul *Nevermind*, cultura grunge a explodat pur și simplu în lumina reflectoarelor. Cartea fostului manager lasă impresia că toată această faimă nu a venit ca o surpriză pentru Cobain, numai că a venit mult prea repede.

„Odată ce *Smells Like Teen Spirit* a fost difuzat la radio, totul a pornit cu viteza unei rachete. A fost o experiență puternică, una foarte bună pentru toată lumea, însă Kurt, fiind vocalistul trupei și principalul compozitor, a primit în plin și a suportat cel mai mult intensitatea acestei experiențe”, explică Goldberg. „Această bruscă vizibilitate, acest succes peste noapte poate dezorienta pe oricine. Iar faptul că primești brusc ceea ce ți-ai dorit din tot sufletul ani la rând nu are darul să îți rezolve cele mai intime probleme.” Succesul însă nu l-a schimbat pe Kurt, a rămas același om. „Dar nu e un secret că, numai după câteva luni, heroina își făcea apariția în viața lui...”

Despre Cobain, Goldberg își amintește că „putea fi uneori foarte deprimat și, în clipa următoare, foarte vesel. A fost o persoană complexă și greu de înțeles. Nu știai niciodată pe care dintre acești Kurt ai să-i întâlnești. Există o parte din el pe care nimeni nu o putea vedea, nici măcar eu”, spune Goldberg. „Kurt a fost o combinație de tenebre, idealism, umor, compasiune, cinism. Întregul pe care l-au format toate acestea s-a conectat însă atât de intim cu fanii, tineri care au simțit că nu sunt singurii nebuni, ruși de restul lumii, au simțit că, într-un fel anume, există niște muzicieni foarte populari care îi înțeleg foarte bine. Acesta a fost talentul lui Kurt Cobain.”

De asemenea, la fel ca mulți alți muzicieni celebri, Kurt Cobain era dependent de heroină, un lucru pe care îl detesta, după cum spune fostul manager. „Pur și simplu Kurt nu voia să fie parte a acestui stereotip, al vedetei dependente de drog, dar până la urmă n-a reușit să scape de el”, spune Goldberg, care nu crede că fostul lui prieten ar fi putut fi salvat: „Cred că mulți l-au iubit, dar nimeni nu va ști dacă ar fi putut sau nu să îl salveze”. **SDC**

LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP

PE SCURT

■ La 80 de ani, Francis Ford Coppola se pregătește să își realizeze „filmul vieții”. Proiectul *Megalopolis* este un lungmetraj ambițios la care autorul trilogiei *Nașul* se gândește de mai bine de două decenii. Este un film despre un arhitect care vrea să creeze o societate utopică în inima New-York-ului. „Voi pune la lucru toți anii mei de cinema și de experimentări pentru a mă îndrepta spre ceea ce cred că este vocea mea”, a declarat Coppola.

■ Bruce Dickinson (foto sus), vocalistul formației Iron Maiden, a devenit cetățean de onoare al orașului Sarajevo. Asta se datorează faptului că, în 1994, Dickinson, aflat în plin turneu de promovare al albumului său solo *Balls to Picasso*, a ajuns la Sarajevo în fruntea unui convoi umanitar, escortat de soldați ONU. Anul trecut, Bruce Dickinson a lansat albumul live *Scream for me Sarajevo*, înregistrat în epocă.

■ O altă James Bond Girl a încetat din viață: actrița sârbă Nadja Regin (sus), care a fost partenera lui Sean Connery în filmele *From Russia with Love* și *Goldfinger*, s-a stins

la vârsta de 87 de ani. O altă Bond Girl, Tania Mallet, a încetat din viață pe 30 martie.

■ Orașul german Weimar a serbat o sută de ani de Bauhaus prin inaugurarea „unui templu” dedicat acestei mișcări artistice. Fondată pe 1 aprilie 1919, școala de arhitectură și design Bauhaus a sfârșit prin a fi pusă la index și „izgonită” din Germania de către naziști, în anii '30. Muzeul care îi este dedicat astăzi are și el un înțeles politic, regiunea devenind în ultimii ani un bastion al partidului de extrema dreaptă AfD.

■ Pentru fanii BD: cel de al 38-lea album al seriei Asterix va avea „premierea mondială” pe 24 octombrie, se va numi *La fille de Vercingétorix*, va fi realizat din nou de echipa Jean-Yves Ferri (scenariu) și Didier Conrad (desen) și va ieși pe piață într-un tiraj excepțional de 5 milioane de exemplare. Nici o altă carte nu beneficiază de un astfel de tiraj în lumea francofonă,

explică „Culturebox”. Anual, în Franța, în afară de noile albume, se vând 600.000 de exemplare din seria Asterix, din 1958 și până astăzi vânzându-se 380 de milioane de exemplare. *La fille de Vercingétorix* va fi tradus în acest an, de asemenea, în 20 de limbi străine.

■ Marvel anunță că pregătește o serie al cărei protagonist va fi supereroul Hawkeye, jucat de Jeremy Renner, pentru viitorul serviciu de streaming Disney+. Va fi cea de-a patra serie de acest fel în lucru la Disney, după cele avându-i ca eroi pe Loki, Scarlet Witch, Falcon și Winter Soldier. În acest timp, altă serie bazată pe o bandă desenată, *Lucifer*, va reveni cu un al patrulea sezon pe Netflix.

■ Tot pentru Disney+, Pixar pregătește un serial de animație cu Bob și Sully, eroii apreciatului *Monsters Inc.* Acțiunea acestei serii se va desfășura „cu șase luni înainte de cea a filmului original”.

■ *The Dead Don't Die*, filmul cu zombi al lui Jim Jarmusch, va deschide cea de a 72-a ediție a Festivalului de la Cannes, pe 14 mai.

■ Regizorul rus Kirill Serebrennikov a fost eliberat luni sub control judiciar. El a fost arestat la domiciliu din vara lui 2017 sub controversate acuze de fraudă, văzute de cei mai mulți drept un gest de răzbunare politică după ce regizorul a deranjat autoritățile Bisericii Ortodoxe Ruse. „Nu s-a terminat, vom merge la tribunal pentru a îmi dovedi nevino-văția”, a declarat regizorul.

■ După „taifunul” declanșat de documentarul *Leaving Neverland*, difuzat de HBO, care a adus noi acuzații de abuz sexual la adresa lui Michael Jackson, familia artistului contraatacă printr-un alt documentar. Acesta se numește *Neverland Firsthand*, un film de 30 de minute care dezmente toate acuzațiile aduse fostului „Rege al popului”.

■ Actorul Geoffrey Rush (foto sus) a câștigat procesul intentat ziarului australian „Daily Telegraph” și editorului News Corp și a primit despăgubiri de 850.000 de dolari. Rush a fost acuzat de hărțuire sexuală într-un articol publicat în 2017.

■ Sute de manuscrise neprețuite și documente care, se presupune, au fost furate dintr-o bibliotecă germană la sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial au fost returnate Germaniei în această săptămână. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Suplimentul
DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și
„Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în
colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit
împună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4,
CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214111,
fax 0232/214111

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Radu Cucuteanu

DTP: Adina Arnăutu

Rubrici permanente: Bobi (Fără Zahăr),
Mădălina Cocea, Dragoș Cojocaru,
Andrei Crăciun, Florin Ghețu,
Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu,
George Onofrei

Carte: Doris Mironescu, Eli Bădică,
Marius Miheț, Cristian Teodorescu,
Bogdan-Alexandru Stănescu, Alina
Purcaru, Cătălin Constantinescu, Ioan-
Alexandru Tofan, Dana Pirvan

Muzică: Victor Eskenasy,
Dumitru Ungureanu

Film: Iulia Blaga

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Cătălin Hopulele

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sârbu, tel. 0232/271333,
Media Distribution S.R.L., tel. 0232/216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni;
91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni.
Prețurile includ și tarifele poștale.

„Suplimentul de cultură”
este tipărit cu sprijinul
Adevărul Holding

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului.
Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

Free Solo

Ca să înțelegi cât de bine mă pricep la alpinism, de câte ori am citit despre documentarul *Free Solo*, în mintea mea sinapsa s-a făcut cu *Free Willy* (filmul), deși știam că e despre alpinism.

Prin urmare, a trebuit să aflu lucruri noi, printre altele că în română „free solo“ se traduce prin „cățărare în solo integral“ sau „cățărare liberă integral“, care nu e același lucru cu cățărarea liberă (care presupune echipamente de siguranță în caz de cădere). De asemenea, există și alte stiluri, cum ar fi „bouldering“ (cățărare fără asigurare pe câțiva metri, încât să nu te lovești tare dacă se întâmplă să cazi) și „building“, care presupune să te cațări pe zgărie-nori.

Cu toate astea – sau cu atât mai mult –, performanța lui Alex Honnold, care în 3 iunie 2017 s-a cățărat în solo integral pe stâncă El Capitan din Parcul Național Yosemite (o stâncă de 925 de metri înălțime) în 3 ore și 56 de minute, mi se pare cu atât mai extraordinară. Meritul documentarului *Free Solo*, de Elizabeth Chai Vasarhelyi și Jimmy Chin, premiat printre altele cu Oscar pentru lungmetraj documentar în 2019, e și că popularizează această tehnică puțin cunoscută de profani și puțin folosită de alpinști. Produs

de National Geographic, filmul poate fi văzut în programele National Geographic din România începând cu 16 martie 2019.

E extraordinar ce face Alex Honnold și *Free Solo* redă asta, dar, fiind destinat unui public larg, el e cumva formatat pentru publicul larg. Filmul urmărește mai mult pregătirea lui Honnold pentru escaladă decât escalada în sine. Deși știi de la început că e cu happy-end, lucrul cel mai impresionant rămâne emoția prin care trec mai mult membrii echipei de filmare decât Honnold. Scenariul aproape că se scrie sub ochii noștri, existența filmului depinzând de succesul escaladei. La teama că un pas greșit al lui Honnold ar fi provocat o tragedie la care nu doar că ar fi fost martori, dar pe care ar fi și filmat-o, se adaugă temerile practice ale cineaștilor alpiniști, cățărați la diverse niveluri și așteptând în corzi să apară eroul. O greșeală de-a lor ar fi putut să-l antreneze și pe Honnold în cădere. Adrenalina e vizibilă, unul din operatorii care filmează de la sol nici nu se uită prin

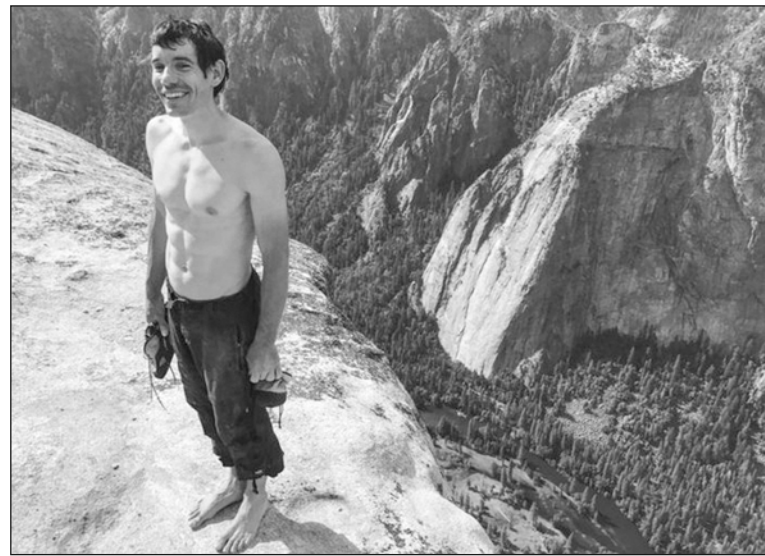
IULIA BLAGA

FILM

obiectiv când Honnold trece printr-o porțiune dificilă.

Deci pentru Honnold dificultatea nu a fost doar cățărarea în sine, la o așa înălțime și cu așa viteză, cât și faptul că o făcea cu martori. La un moment dat, un coleg mai în vârstă îi spune: „Prezența echipei de filmare îți poate schimba *mindset-ul*“, și îl vezi pe Honnold căzând pe gânduri.

Eu aș fi insistat pe altceva. Din succinte informații despre copilăria și parcursul lui Honnold aflăm că a fost dintotdeauna un solitar, că a ales *free solo*-ul pentru că se simțea mai bine singur decât cu lume, că avea dificultăți de relaționare. Mama, care s-a despărțit de tatăl lui când era student (după care tatăl a murit), spune că soțul ar fi putut fi diagnosticat azi cu sindrom Asperger. Iar mama, care n-a oferit prea multă afecțiune (Honnold spune că la ei în casă nu s-a folosit cuvântul „iubire“ și că el n-a învățat să îmbrățișeze decât la 23 de ani) și-a educat copiii după grila perfecționismului. Mantra ei era „Presque ne compte pas“, adică „Pe aproape nu contează“ (e profesoară de franceză). Ar fi fost mult mai interesant ca în locul pregătirii fizice să ni se fi spus mai multe despre

dorința de perfecțiune a cuiva care, deși n-a avut un talent special pentru alpinism, a fost tenace și a făcut performanță într-o specialitate foarte riscantă. El vede flirtul cu moartea ca pe o luptă și chiar folosește cuvântul „luptător“ („Îți înfrunți teama pentru că scopul o cere; asta e spiritul luptătorului“). Ce motivații personale, psihologice, ce resurse interioare poți avea ca să-ți riști viața de dragul perfecțiunii? E drept că în *free solo* alpinistii parcurg traseul de mii de ori înainte cu coarda (Honnold are caiete întregi cu notițe), iar dificultatea principală stă în concentrarea maximă pe toată durata escaladei, dar pe mine mă sperie această dorință de perfecțiune și RMN-ul (cu rezultatul: funcționare a amigdalei diferită față de majoritatea oamenilor) nu cred că o explică suficient.

Poate tot din rațiuni comerciale a fost introdus în poveste și personajul tinerei cu care Honnold pare a fi dispus să lege o relație serioasă. Ea e omul obișnuit, reprezentantul nostru.

E interesantă relația lor ca dinamică, dar e în fond limpede de ce Honnold preferă să-și îndeplinească visul (cu riscurile de rigoare) în loc să stea cuminte pe lângă fata care-l iubește. Alpinistul Tommy Caldwell, care l-a ajutat pe Honnold în antrenamente, spune că „nu poți avea *free solo* și romanța în același timp. Romanța îți dă jos armura“, adică te împiedică să te concentrezi pe scop. Se pare că există și superstiții aici, pentru că solitarul Honnold suspectează inițial că Sanni îi poartă ghinion. Mă întreb dacă acum, odată ce-l știe o lume întreagă, Honnold – care până acum n-a spus aproape nimănui când se pregătea de un nou obiectiv – nu va avea superstiții legate de viitoarele provocări.

Ca să nu mai întind coarda, *Free Solo* e un film despre un personaj cu totul extraordinar, care, construit pe o altă șarpantă, ar fi putut fi un film extraordinar despre un personaj extraordinar. **SDC**

Îmi fac reclamă fiindcă pot

Fug de lumină doar pentru că mi-e milă de voi.

Dacă cineva aprinde becul și mă vede, sunt nevoit să ucid. De asta prefer să mă fac nevăzut la primul foton. Cine sunt, cine suntem? Nici mai mult, nici mai puțin decât însăși sămânța acestui popor. Două au fost marile războaie în care am luptat. În al doilea, romanii au venit

cu mult prea multe trupe. La un moment dat noi eram cinci și ne băteam cu o mie de supuși ai Romei. Neavând sorți de izbândă, a trebuit să ne retragem, pentru a adopta ulterior tactici de gherilă. Ne-am baricadat într-o bucătărie cu ușă masivă de gorun. Urma doar să așteptăm o zi sau două, până se retrăgeau dușmanii. Doar că, după o lună, ei erau tot la ușă, iar mâncarea din cămară se cam termina. Așa că, pentru a supraviețui, am decis să ne micșorăm. Puțin câte puțin, cât un câine, cât o pisică, apoi cât un șobolan, până am ajuns la forma actuală: gândacul de bucătărie.

Nu este nici o absurditate în ceea ce afirm aici. I s-a întâmplat și lui Franz Kafka. Gândacul, după cum îi spune și numele, este dacul transformat. Microdacul care, ascuns în crăpăturile nevăzute ale bucătăriei, privește, calculează și așteaptă momentul propice. Când acesta va veni, gândacul va începe să crească până va ajunge cât un șobolan, apoi cât o pisică, cât un câine și, în cele din urmă, va recăpăta forma sa primordială.

Bineînțeles, există și oponenți ai teoriei mele. Unii comati care au citit articole pseudoștiințifice, în care se afirmă că noi, gândacii de

bucătărie, am fi o specie scârboasă de sine stătătoare. Sunt aceeași trepăduși naivi care nu respectă regula întinerului și se plimbă pe masă ziua în amiaza mare, iar Zalmoxe îi vede și le dă cu Flit. Este pedeapsa divină pentru necredință. Dacă nu mori instant, sigur rămâi rablagit, nu mai poți fugi, iar Zalmoxe te trosnește cu șlapul dreptății.

Se simte un miros incredibil de plăcut, cred că Zalmoxe face ciorbă. Va chema la masă cei trei semizeii, care se vor hărjoni și vor vărsa picături pe podea. Noi vom rezista acestei tentații, așa cum am rezistat două mii unșpe ani. Vom ieși abia la noapte și vom linge, cu limbile noastre dacice, acest nectar de perișoare. Este o combinație de entomofobie și gândacopatie care incubează în

BOBI

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

fiecare bucătărie din fiecare mare oraș. Iată, dragi cititori, una din temele care, pusă pe rime și pe muzică, va face parte din spectacolul musical pe care îl pregătim la Teatrul Lucefărul din Iași și care va avea avanpremierea undeva în jurul datei de 14 iunie. **SDC**